

A large, stylized graphic featuring a cross. The vertical bar of the cross is composed of multiple parallel lines. A large, white, stylized letter 'K' is positioned behind the cross, with its top bar overlapping the cross's horizontal bar. Below the 'K', the word 'mer' is written in a white, flowing, cursive script. The background is a dark, solid color, possibly black or dark grey, which contrasts with the white elements.

Kmer

UE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

NÍK VI.
946.

ČÍSLO

6

REVUE SMER.

Redaktor: Prof. Dr. INOCENT MÜLLER, OP.

Redakcia a administrácia: KOŠICE, Mäsiarska ul. 6.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin.

Z á v i e r k a č i s l a d o 5. v m e s i a c i.

PREDPLATNÉ na rok 80.- Kčs; bohoslovci a študenti 40.- Kčs.

Č i s l o š e k u R E V U E S M E R : 6 1 8 1.

OBSAH:

CESTY. Strana:

Dr. Inocent Müller, OP.:

Pýcha života 241.

Viliam Hofka:

Kristus, žijúci v nás 245.

Ján Haranta:

Myšlienky pri odchádzajúcom Pánovi 249.

Dr. Andrej Poš:

Sjednotenie všetkých kresťanov bolo by nesmier-
nym požehnaním pre celé ľudstvo 252.

Dr. Marcel Barát:

Za slobodu slova božieho 262.

Lothar Schreyer:

Prečo milujem prírodu? 268.

Dr. Jozef Eberle:

Eucharistia — humanitatis vita 275.

NÁŠE NÁDEJE.

Dr. Milan Chladný Hanoš:

O zatatých pästiach cisárových a o jasote chu-
dáčika božieho 281.

DO VÝŠAV. 284.

ŽIVOT. 286.

LITERATÚRA. 287.

Pýcha života.¹⁾

Dr. Inocent Müller, OP.

V dennom živote zvykli sme hovoriť, že pýcha je príčinou všetkých hriechov, že je koreňom všetkých hriechov. Čo je vlastne pýcha? Svätý Tomáš vraví, že je to *nezriadená žiadosť po vlastnom vynikaní*. Pyšný človek hľadí na seba ako nejakého boha a ako taký chce vyniknúť buď ako osoba, alebo vo svojich činoch. No najmä ako osoba; okolo seba a na seba sústreďuje všetko, chce byť strediskom pozornosti a takto úcty. Pyšný človek teda zabúda, že Boh je náš začiatok a koniec, že k nemu má smerovať každá naša myšlienka, každý náš čin. Uvoľňuje sa od tejto povinnosti, stáva sa sebestačným, autonómym, a to nielen voči Bohu, lež aj voči tým, čo tu na svete Boha zastupujú. Preto pyšní ľudia sú zvyčajne neposlušní.

Pyšný sa vynáša nad seba, nad svoje sily a schopnosti, ktoré dostal od Pána Boha, preto súčasne pohŕda aj Bohom, lebo človek má sa vo všetkom podrobiť Bohu, jeho zákonom. Nuž kto takto pohŕda Bohom, prehrešuje sa proti láske voči Bohu, ktorého máme milovať, čiže podrobovať sa mu vo všetkom. Ak by niekto výslovne pohŕdal Bohom, teda odoprel podrobiť sa mu len preto, aby vari jeho pýcha neutrpela, ťažko by zhrešil.

Mravovedci naznačujú spôsob, akým sa prejavuje pýcha. Ponajprv, ak si niekto myslí, že všetko, čo má, má od seba a nie od Pána

¹ Suma teol. I-II, ot. 84, čl. 2 a 4; II-II, ot. 162, 130, 131, 132; De malo, q. 8 a 9.

Boha, alebo aspoň tak *koná*, ako by mal všetko od seba. Ďalej, hoci uznáva, že to dostal od Pána Boha, ale *pre vlastné zásluhy*. Alebo ak si privlastňuje nejaké vlastnosti, výsady, *ktoré vôbec nemá*. A napokon, ak už niečim vyniká nad ostatných, začne nimi pohŕdať, ponizuje iných, aby sám vynikol.

Z takejto pýchy pochádzajú potom mnohé iné neresti. Stredovekí učenci vraveli, že sú to jej „*dcéry*“. Aj svätý Tomáš vraví, že neresti, ktoré samy od seba sú zariadené k cieľu nejakej hlavnej neresti, menujú sa jej dcérami. Nuž aj pýcha môže sa pochváliť svojimi dcérami: Je to *opovážlivosť, ctižiadost a márna sláva*. Opovážlivý človek podniká také veci, ktoré prevyšujú jeho telesné alebo duševné schopnosti, podniká niečo neprimerané svojim silám. A to zasa len preto, aby vynikol nad ostatných. Človek ctižiadostivý nezriadeným spôsobom túži po cti. Hlboko to vystihuje Anjelský Učiteľ: „Česť prináša úctu, ktorá sa niekomu vzdáva preto, že vyniká. Nuž a tu načim hľadiť na dve veci. A to ponajprv, že to, v čom vyniká, nemá od seba, ale je v ňom ako čosi božské. A preto z toho nepatrí česť ponajprv jemu, lež Bohu. Po druhé treba uvážiť, že to, v čom človek vyniká, Boh dáva človeku, aby bol iným užitočný. Nuž potiaľ má sa líbiť človeku svedectvo o svojom vynikaní, pokiaľ sa mu tým pripravuje cesta k tomu, aby iným bol užitočný. A trojako nastáva nezriadenosť v žiadaní cti. Ponajprv, ak niekto žiada svedectvo o vynikaní, *ktoré nemá*. Ďalej, ak žiada česť, a *nevzťahuje ju na Boha*. A napokon, ak *lipne na samej cti* a nevzťahuje česť na prospech iných.“

Márna sláva je nezriadená túžba po oslavovaní, po vyvyšovaní. Ak napríklad niekto hľadá slávu vo veciach pomíjajúcich a vrtkavých, pracuje a potí sa, aby bol povedzme

poslancom. Alebo ak chce, aby ho pochválil človek, ktorého úsudok je neistý, neodborný. Stáva sa dosť často, že ľudia z márnej slávy dávajú sa oslavovať ľuďmi mravne aj duševne nižšími, pochvalné slovíčko z ich strany ich úžasne teší. Alebo ak túži po sláve a nevzťahuje ju k primeranému cieľu, povedzme na česť božiu alebo na spasenie bližného.

Teda cieľ márnej slávy je odkrytie osobných hodnôt, aby boli pochválené. A to sa stáva podľa svätého Tomáša dvojako: „*Slovami*, a to je *chvastúnstvo*, alebo *skutkami*. Ak sú skutky pravdivé a zaujímavé, potom je to *novotárska opovážlivosť*, čo ľudia veľmi radi obdivujú. Ak sú to skutky nepravdivé, tak je to *pokrytectvo*. Alebo stáva sa to aj nepriamo, ak niekto ukazuje, že nie je menší, nižší, ako ten druhý. A tak vzhľadom k rozumu je to *zatvrdilosť*, ak niekto sa pridržiava svojej mienky za každú cenu a nepripustí mienku lepšiu. A vzhľadom k vôli je to *nesvornosť*, keď zasa niekto nechce ustúpiť od svojej vôle. Ak sa to prejavuje v reči, bývajú z toho *hádky*, pri ktorých jeden na druhého vykrikuje. Ak sa to prejavuje v činoch, je to *neposlusnosť*, keď poddaný odoprie vykonať rozkaz predstaveného.“

Z toho je jasné, že pýcha je veľkou prekážkou božieho života v duši, lebo pýcha práve chce uniknúť božiemu vplyvu. Preto „*Boh sa pyšným protiví*“ a len pokorným dáva milosť.

Pyšný človek v hĺbinách duše musí poznať, že všetko dostal od Pána Boha a všetko mu musí raz vrátiť. Teraz je iba hospodárom na božom majetku. Nech sa dôkladne zamyslí nad výrokom svätého Pavla: „*ČO MÁŠ, ČO BY SI NEBOL DOSTAL? A KEĎŽE SI DOSTAL, ČO SA CHVASTÁŠ, AKO BY SI NEBOL*

DOSTAL?"² Preto apoštol národov dodáva, že všetky naše skutky majú smerovať na česť a slávu božiu: „Či teda jete a či pijete, a či čokoľvek iného činíte, všetko na slávu božiu činite.“³ A aby naše skutky mali nadprirodzenú hodnotu, vykonávajme ich vždy v spojení s Pánom Ježišom: „Všetko, čo činíte slovom alebo skutkom, všetko činite v mene Pána Ježiša Krista s poďakovaním Bohu a Otcovi skrze neho.“⁴

Čo je človek, na túto otázku najlepšiu odpoveď dá iba ticho cintorína. Je isté, že človek od prirodzenosti rád sa sám akosi vyhľadáva, a práve preto často si musí pripomínať, že prach je a na prach sa premení. Sme nič, lebo nie sme od seba, sme nieč, lebo nie sme svoji; či chceme, či nechceme, sme božím imaním ustavične. Preto nemáme byť na čo pyšní. Naše prirodzené aj nadprirodzené vlohy a dary patria Kráľovi vekov, preto buďme jeho vernými služobníkmi.

A napokon pyšný človek musí si tiež uvedomiť, že žiadostivosť, ktorá v nás blčí, nás takrečeno ženie do hriechu. Keď sa nedopúšťame hriechov je to len z božej milosti, vraví svätý Augustín. Nuž v prirodzenom aj nadprirodzenom živote pohybuje sa na výslň božích darov, preto buďme za ne Pánu Bohu povďační a stávajme sa ich hodní.

² 1 Kor. 4, 7.

³ 1 Kor. 10, 31.

⁴ Kolos. 3, 17.

Kristus, žijúci v nás.

Viliam Hoška.

9. Budovanie tela Kristovho.

Kristus ustanovil sviatosti, aby pomocou nich udeľoval jednotlivcom milosť, ktorú pre všetkých nadobudol smrťou na križi. Sviatosťami teda Kristus pokračuje vo svojom vykupiteľskom diele, nimi buduje svoje mystické telo, aby rástlo a vzráňalo sa v celku aj v nás jednotlivcoch, kým nedospejeme v muža dokonalého a nedovršíme mieru veku plnosti Kristovej.¹

Štrukturálne sme pre túto dospelosť v Kristu uspôsobení vlastne už po prijatí sviatosti birmovania. No štruktúra, kostra, nie je ešte telo, a telo nie je človek. Dať náplň tajomnému Kristovmu telu, oživiť ho vlasným životom Kristovým, je povolená ďalšia sviatosť: *Sviatosť Oltárna*. Ako kresť je sviatosťou zrodu a birmovanie sviatosťou dospelosti v Kristu, tak Eucharistia je sviatosť, ktorou sa vlieva, udržuje a rozhojňuje Kristov život v nás. Ňou sa kresťom začaté spojenie medzi nami a Kristom dokonáva. Nielen duša, ale aj telo naše pri svätom prijímaní dostáva sa do najužšieho styku s Kristom, aký je tu na zemi len možný. Sme s ním „jedného tela a jednej krvi.“ Celí, telom i dušou patríme Kristovi, súc s ním spojení sväzkom tela a krvi, života a *Ducha*. Áno, Duch Kristov vane aj naším telom a našimi údami. Ako u Krista, aj u nás je tento sladký Host doma. „*Neviete, že ste chrámom božím a Duch Boží prebýva vo vás?*“² Pri svätom prijímaní s krvou Kristovou pijeme z jeho Srdca i Ducha jeho.

¹ Porov. Ef. 4, 13.

² 1 Kor. 3, 16.

Communio, sjednotenie s Kristom má však za konečný cieľ prvú božskú Osobu, Otca. Na neho bol zacielený celý život Kristov, k nemu chce priviesť aj nás. „Pritiahnem vás k sebe aby ste boli tam, kde som ja... Ja som v Otcovi svojom.“³ Stať sa Hlavou ľudstva, pričleniť ho k sebe a so sebou ho voviesť do náručia Otcovho — taký je smysel vtele-
nia Božieho Slova a jeho prebývania medzi nami.“ Keď však všetko bude v jeho područí, potom i sám Syn bude podrobený tomu, ktorý si všetko podmanil, aby Boh bol všetko vo všetkých.“⁴ Sviatosťi, najmä však Eucharistia, majú tento veľkolepý boží plán behom stáročí uskutočňovať.

Ďalšie dve sviatosťi, pokánie a posledné pomazanie, sú rázu medicínalného. Majú totiž vyliečiť a napraviť to, čo bol v človekovi, krs-
tom pre Krista zrodennom a birmovaním zdo-
konaným, poklátil a zničil hriech. Prvá, pokánie, je doplnkom krstu; druhá zas, pos-
ledné pomazanie, doplná birmovanie a dakedy aj pokánie. Môžeme teda o pokáni povedať, že je ako by druhý krst, keďže obmýva dušu človeka od hriechov a vlieva do nej stratený život Kristov. Pravda, nový charakter už do duše nevŕtáča, ako sa to stáva pri krste. Všet-
to ani nie je potrebné. Hriechom síce vysy-
chá miazga božského života v mystickej rato-
lesti-duši, no pri krste utvorené organické, bytostné spojenie s božským Viničom-Kristom trvá ďalej a čaká len na odstránenie prekážky, hriechu. Preto účinok tejto sviatosťi je viaza-
ný na osobné rozvrstvenie kajúcnika, na jeho zrieknutie sa diabla, jeho skutkov a jeho pý-
chy a na prímknutie sa ku Kristovi vierou, oživenou láskou, ktorá sa zas prejavuje v pl-

³ Ján 14, 3 a 20.

⁴ 1 Kor. 15, 28.

není božej vôle, stelesnenej v prikázaniach. Od tohoto rozvrhnutia závisí aj účinnosť pomocných milostí, ktoré sprostredkuje sviatosť pokánia v miere nemalej.

Pokánie je jediná cesta, ktorou sa môžeme dostať k prameňu milosrdnej lásky božej, odpúšťajúcej nám hriechy a poklesky po krste spáchané. Dokonalá ľútosť je tiež len súčiastka sviatosti pokánia a u katolíka by nemala nijakého účinku, ak by vylučovala vôľu pri vhodnej príležitosti sa z hriechov vyspovedať. Ak je tá vôľa, vtedy dokonalá ľútosť anticipuje účinky sviatosti pokánia. Dakedy sa môže stať jedinou záchrannou doskou, na ktorej duša dopláva k brehom šťastnej večnosti.

O sviatosti *svätého pomazania* bolo povedané, že je doplnením birmovania a niekedy i pokánia. Ako totiž birmovaním sme posilnení do životného boja, ktorý nás čaká, tak pri poslednom pomazaní nám Kristus dáva silu pre posledný predsmrtný zápas, od ktorého závisí naša večnosť. Prv však, než by sme sa mohli pustiť do boja, musíme byť vyhojení zo zastaralých rán, z oných „zbytkov hriechu“, ktoré by nám mohli byť prekážkou v urputnom boji na život a na smrť. — S akou nádejou môže potom čakať kresťan, posilnený touto sviatosťou, veniec víťazstva po úspešnom dokončení behu života! A kým sa jeho nižšia prirodzenosť vzpiera rozpadnutiu a kľčovite sa pridŕža zemskeho života, zatiaľ duša sa chveje šťastím pri myšlienke na večné stretnutie sa s Kristom, ktorému už-už kráča v ústrety.

Posledné dve sviatosti, o ktorých nám ešte zostáva rokovať, majú charakter výlučne spoločenský, keďže ich cieľom je rozmnoženie ľudí (manželstvo) a ich včlenenie do Krista (kňazstvo). Slúžia teda výhradne na budovanie mystického tela Kristovho; man-

želstvo jeho materiálnej, kňazstvo duchovnej stránke. V oboch sa materstvo Cirkvi javi najmarkantnejšie.

Manželstvo⁵ je podľa Apoštola veľkým tajomstvom vzhľadom na Krista a Cirkev. Zobrazuje totiž spojenie Krista a Cirkvi. Ako žena má svoj pôvod v mužovi, z ktorého боку bola utvorená a s ktorým v zákonitom manželstve splýva v jedno telo, tak i Cirkev sa zrodila zo Srdca svojho božského Ženicha, jeho telom je kĺmená a krvou napájaná, takže môže plným právom o sebe povedať, že je „z jeho tela a z jeho kostí.“ Je plnosť Krista, jeho telom, jeho Nevestou. Preto ju Kristus miluje ako vlastné telo, ako seba samého. Za ňu sa obetoval, vlastnou krvou ju obmyl, aby bola čistá, svätá, nepoškvrnená. Od Krista sa majú i manželia učiť milovať svoje manželky. Majú v nich vidieť seba, svoje telo a tak ich aj milovať. Lebo nik svoje telo nenávidí, lež naopak, kľmi sa s láskou ho opatruje. Ako Kristus Cirkev.

Už preto je manželstvo veľkým tajomstvom, lebo symbolizuje najväčšie a najsvätejšie na zemi i na nebi: Krista a jeho Cirkev. No, sviatosť nie je len symbolom. Sviatosť aj sprostredkuje tú milosť, ktorú zobrazuje. I manželstvo. Veľkosť kresťanského manželstva spočíva predovšetkým v tom, že plodí dieťky, z ktorých sa pri krste stanú mystické údy Kristove. Teda manželstvu môže Cirkev ďakovať za svoju existenciu. Ono jej poskytuje prirodzený podklad, ľudské telá a duše, ktoré si Kristus privlastňuje, pretvára v seba. Telo, splodené rodičmi, stáva sa telom Kristovým.

A tak i pohlavné sily, ktoré sa bezhriechne smú uplatniť iba v zákonitom manželstve,

⁵ K celému: Ef. 5, 21—33.

sú sviatosťou manželstva posvätené, vtiahnuté do mystického tela Krisovho; áno, stávajú sa orgánmi Krista, ktorých používa pri budovaní svojho tela. Materstvo Cirkvi, poľažne jeho materiálna stránka, uskutočňuje sa teda prostredníctvom manželstva. Preto od neho nie je nič väčšieho okrem — kňazstva.

Kristus žije v svojej Cirkvi aj ako Kňaz. Kňazstvo katolíckej Cirkvi je vlastne rozšíreným kňazstvom Kristovým, jeho plnosťou. Vo všetkých tých tisícoch, charakterom Kristovho kňazstva poznačených mužoch, žije a ďalej účinkuje jeden a ten istý Veľkňaz Kristus. Práve tak ako aj obety, ktoré tí kňazi Bohu prinášajú, sú vlastne len jednou obetou Kristovou. Ústami svojich kňazov Kristus ohláša radostnú zvesť, odpúšťa hriechy. Skrže nich vysluhuje sviatosti, kŕmi duše svojím telom, vlieva do nich vlastný život, skrátka: buduje svoje mystické telo, Cirkve.

Preto sa opovážil jeden z veľkých moderných kazateľov a teologov povedať: „Kňaz je väčší ako Matka Božia! Hej, je väčší! Pravda, nie svätosťou, ale mocou, ktorú dostal.“⁶

Myšlienky pri odchádzajúcom Pánovi.

Ján Haranta.

Vrannom zachvení poberá sa naša myseľ, sviatočne rozjarená, do ďalekých končín Betléanie, kde podľa Písma z blízkeho vrchu Gethsemani vzniesol sa do svojej slávy Pán. Lahko sa rodí v nás myšlienka za myšlienkou. Udalosť tú sprítomňuje si v nás každá v akomsi idylickom zátiší, naplnenom speva-

⁶ P. de la Boullay S J.: *Mária, Božie veľdielo*, Posol, Trnava 1943, str. 70.

vou vôňou olivovníkov a nesmiernym bohatstvom kvetov i silou slnka, ktorého lúče pozdvihovali kráľa svetla z tejto zeme do ríše jasna, pokoja a radosti.

Hodina prišla, aby Pán odišiel. Bol to víťazný odchod, koruna jeho neúnavných prác a obetí, definitívny postup do slávneho odpočinku, o ktorý sa tak spravodlivo zaslúžil iako milovaný Syn, v ktorom mal Otec neprestajne zaľúbenie. Ale Pán nie kvôli sebe odišiel, nie pre seba nás tu zanechal. Veď sám miloval túto zem a ľudí na nej; *naučil nás milovať a vážiť si život*; naučil nás zaplesať nad nepatrným zrníčkom šťastia a nezúfať nad pieskom utrpenia, ktoré zanechávajú stopy našich krokov. Odkedy pozrel sa na nás utrápenými očami Syna človeka, precítil v hĺbkach svojej božskej osobnosti celú našu biedu, túžby a sny, a nechcel nás nechať opustených a osamotených.

Hodina prišla, aby odišiel, ale prišla tiež hodina, aby všetku našu pozornosť obrátil na svoju *tajomnú, nevysloviteľne blažiacu prítomnosť v našich srdciach*, v srdciach miliónoch, v *onom duchovnom a sociálnom Tele*, ktoré založil. On žije ďalej v nás a medzi nami, a i keď nabere táto zem v každom storočí inú a inú tvárnosť, i keď sa meníme my a s nami všetko, čo nám slúži, jednako Pán je vždy s nami. Rozumie nám lepšie ako matka dieťaťu, i keby nás už nikto nevedel pochopiť, takže by sme sa spovedali nemým skalám, zvučným horám a hrdým rovinám, v kútiku izby, v hukote dielni a fabrik, pri neúprosnom rytme práce, pri strašnom ryku bojiska, stojí blízko nás a vraví nám: *Nebojte sa, ja som s vami*.

Alebo, keď nás blaží porozumenie z Iudského spoločenstva, napríklad v kráľovstve rodinnom, ktoré strhuje do svojho žezla moc

nebies, kde je tak dobre a sladko a kde úsmev na tvárach býva najkrajšou ozdobou príbytku, kde sa rozhostí večerný pokoj, po každodennom zápase o chlieb, kde skanie tichá slza vďačnosti na kľakadlo pri modlitbe a v noci príde sladký sen o krajšom zajtrajšku, tam je naisto Pán, lebo kde sú dvaja v jeho mene spojení, tam je uprostred nich On.

Pán odišiel, ale *shora sostúpila na zem do duší divotvorná sila*, sila Ducha Božieho, ktorú keby boli ľudia úprimne prijali, neboli by nikdy viacej volali za strateným rajom. A vskučku, nový svet začal sa rozrastať a vzmáhať s prvými kresťanmi. Kráľovstvo duší, *spojených najhlbším bratstvom*, do úžasu priviedlo svet. Pán však predvídal premeny, ktoré nastanú v nás a na svete. Vedel, koľko sa ľudstvo navzdychá a napracuje pred pôrodom, z ktorého sa zrodí nové stvorenie. Vedel, aký zmätok tu nastane, keď mnohí chladne budú opakovať *tragédiu jeho umučenia na bratoch a sestrách*, no jednako kráľovstvu svojmu nedal zahnúť. Vždy byly doby, kedy prekvitalo až k slnku a nieslo sa víťazne nad hladinami búrok. Lebo kráľovstvo toto patrí maličkým, poníženým, trpezlivým a pracujúcim, ktorí vzdychajú po pokoji, kde prekypuje nevyhášajúca radosť, a túžia po pravej vlasti nad touto zemou, kde je ich Pán.

Radujme sa, priatelia, že Pán odišiel, pretože Pán víťazný odnáša si od nás našu ľudskosť do neba, i preto sme to tiež tak trochu my, ktorí triumfujeme s ním. A nezabudnite sa rozpamätáť na jeho posledné slová: *Ajha, ja som s vami . . .* A nezabudnite tiež v pokoji duše prežiť ozvenu slov, ktoré anjel potom povedal utrápeným učeníkom: *Pán odišiel, ale nie navždy, vráti sa . . .* My by sme povedali: *Nedal nám smutné Sbohom, ale nádejné, radosné Dovidenia!*

Sjednotenie všetkých kresťanov bolo by nesmiernym požehnaním pre celé ľudstvo.

Dr. Andrej Poš.

Heslom dneška stalo sa volanie po jednote. Potrebu dňa stalo sa zavedenie syntézy do vedy, začlenenie drobnejších úsekov vedy do celku a shodnotenie všetkého pre život. Liberalizmus na sociálnom a politickom poli svoju úlohu už dohral, preto v domácej politike ozývajú sa hlasy po celistvosti, po jednote. Najmä pre náš slovenský národ boj o jednotu je hybným prvkom prítomnosti. Na shromaždeniach ozýva sa omrzelosť rozbroja a preto je jasné, že sjednotenie je možno previesť len pod pevným vedením prísnej autority. Toto časové hnutie nezastavilo sa ani pred otázkou náboženstva, ba práve tu ie vidieť, ako si tento nový prúd žiada zosilnenie a váženie si cirkevnej organizácie a jej vonkajšej inštitúcie oproti holému náboženskému subjektivismu, ktorý dnes rozorvanému a po čomsi túžiacemu ľudstvu nestačí už za duchovnú oporu. Preto predmetom diskusií stal sa výlučne problém sjednotenia kresťanských cirkví. Z tohto môžeme už s radosťou vyvodzovať akúsi pravdepodobnosť, že napríklad budú odstránené staré predpoklady, ktoré zmiznú zároveň s odstránením karikatúry, aká sa doteraz robila z katolicizmu a ktorá ešte aj dnes uteká pred spravodlivou kritikou. Prehnané nádeje sú prirodzene nie ešte na mieste, ale je zrejmé, že veľkým krokom dopredu bude napríklad to, že sa všeobecne uzná, že rozštiepenie je pre dnešok niečo ešte horšie ako nešťastie a preto že je veľmi potrebné všemožne sa usilovať odstrániť ho.

Najväčší ošoh zo sjednotenia mali by pri-

rodzene len odtrhnutí bratia, ktorí by namiesto čiastky z celku, namiesto kúsokovej práce našli plnú pravdu. Nemôže nám byť ľahostajnou ani otázka, aký ošoh by mala Cirkev a katolicizmus zo sjednotenia všetkých vyznaní. Nešlo by pri tom o prírastok v počte, ale o tie hodnoty, ktoré by plynuly z tohto Cirkvi ako inštitúcii a o to obohatenie, ktoré by katolicizmus pozdvihlo pred očami sveta a napomohlo ho v jeho činnosti. Prirodzene, že tento prínos nevzťahoval by sa na podstatu katolíckej Cirkve ako ustanovizne Kristovej, ale na Cirkev ako na tajomné telo Kristovo. Podstata Cirkvi je božská a nijaký rozkol sa jej nedotkne, ani ju nesníži. Každý však vie, že Cirkev, nakoľko jej nositeľmi sú Iudia, mala v rôznych obdobiach rôzne dejinné postavenie čo do veľkosti a podľa tejto sa riadil aj jej vplyv, aký mala a vážnosť, ktorej dosiahla. Práve tak aj v praktickom živote bližsi sa Cirkev k svojmu ideálu viac alebo menej, je jeho viac alebo menej dokonalým zvýraznením. Zaiste veľkou vecou je získať dieťa, ktoré opäť nájde svoj otcovský dom; ale aj tohto dosiahne navrátením sa tých, čo až dodnes ostali od nej ďaleko. Veľký kídol kvitnúcich detí je zaiste najkrajšou ozdobou rodiny.

„Aby všetci jedno boli!“ Tieto slová povedal Ježiš vo svojej veľkňazskej modlitbe. Až keď by sa raz všetci, čo nosia meno Kristovo a myslia, že sú jeho učeníkmi, opäť stretli v jednej Cirkvi, až potom by sa splnila modlitba nášho Pána. Porovnaj: Kresťanstvo a Cirkev, kresťansko-katolícka Cirkev by sa opäť obnovila, ktorá až do XI. storočia jestvovala pre všetkých kresťanov a aspoň pre západ až do reformácie. Dnes kresťanské vyznania spotrebúvajú najviac sily a oduševnenia v službe nesvornosti, vzdoru a vospolnému odporovaniu si. Aj v katolicizme, pri úplnom

sjednotení byly by úžasné energie uvolněné, ale na rozšiřování božieho kráľovstva na zemi. Len nevera, ateizmus a náboženská ľahostajnosť bola by potom už jediným frontom, do ktorého by mohli byť nasadené všetky sily. Nevera a zatupelá ľahostajnosť žily v XVII. storočí práve z výsad mnohých kresťanských vyznaní, z ktorých každé si nárokovalo titul pravdy. Je dosť pochopiteľné, že týmto bojom náboženských vyznaní duch už úplne zapochyboval v objektívnu pravdu a pridal sa k pochybovaniu. Sjednotením kresťanských vyznaní by sa náboženská ľahostajnosť roztrepala a náboženské presvedčenie bolo by takrečeno samozrejmu korunou duchovného človeka.

Cirkev by mohla z nepriateľského a bojového postoja, v ktorom sa ešte aj dnes stále nevyhnutne nachádza, povstať v samej veľkosti a mohútlosti. Či tie ruky, ktoré doteraz narábaly mečom, nemôžu chytiť kelňu a pracovať na vonkajšom rozširovaní, na vnútornej výstavbe a dokonalejšom vzhlade božieho kráľovstva? Katolicizmus by takto získal na otvorenosti voči novému duchovnému vývinu a na nezaujatosti voči pokroku v myslení. Veď nijaká iná pohroma nevyužije zámernejšie a zlomyseľnejšie náhodilých alebo hľadaných zádrapiek voči cirkevnej náuke, voči zjaveniu a nábožnosti. A napokon, boj konfesii je temer úplne bezvýznamným bojom. Stredovek mal v určitom smysle túto katolícku nezaujatosť a otvorenosť väčšiu ako my. V čase rozhorčených náboženských bojov musela sa Cirkev vyhýbať každej výslovnnej nedôvere a preto sa v XVII. storočí stretávame časom s veľmi konzervatívnym postojom cirkevných kruhov voči objavom a omylom prírodných vied. Postoj, aký Cirkev zaujala voči nedorozumeniam a omylom, ako napríklad v známom prípade Galileovom, vytvoril takú

mienku o Cirkvi, akoby ona úplne popierala duchovný pokrok.

My, katolíci, sme sa vždy ohradzovali proti tomu, že si protestanti prisvojujú meno „evanjelici“. S radosťou ale pozorujeme, že dnes zasa naopak, protestanti nechcú meno katolíci prenechať len rímskej Cirkvi, ale že aj oni chcú byť katolíkmi, tak, ako aj grécko-východná cirkev sa už dávno nazýva „veľká cirkev“, alebo „oekonomická“ (všeobecná). A v tomto je vidieť, že aj oni odopierajú Cirkvi nacionálno-náboženský, dokonca pohanský charakter; v tomto vidieť ich uznanie, že ustanovizeň Kristova je nevyhnutne univerzálna, *katolíckou teda byť musí* a z toho vyplýva, že priznávajú Cirkvi charakter božskej ustanovizne. Preto dnes „*katolícka*“ je čestný titul, ktorý všetci závidia rímskej Cirkvi, ktorá si ododáva svojím misionárskym poslaním a všeobecnou činnosťou podržala nárok na katolíckosť. Čo sa týka tejto jej katolíckosti a všeobecnosti, Cirkev už dávno prehlásila: ona vo svojej podsate nezávisí od počtu členov, ani od veľkosti podľa pôsobenia. Jej katolíckosť sa prejavuje úplne prakticky v konkrétnom živote veriacich. Tu katolíckosť dosiahne svoje reálne zvýraznenie vo väčšej alebo menšej miere, podľa toho, či sa dokonalejšie alebo menej dokonale uskutoční jej zásada: *byť všetkým pre všetkých*. Keby katolícka Cirkev prijala do svojho lona nielen Talianov, ale aj Germánov, Anglosasov, Grékov a Slovanov, bola by jednotou veriacich v mnohých dôležitých veciach viacstrannejšou (mala by viac tvárnosť), bola verným odleskom makrokozmu (veľkého sveta), ktorý uzatvára v sebe všetky náboženské hodnoty. Jednota a rozmanitosť, dva protiklady, tak charakterizujúce podstatu katolicizmu; keby sa dnes spojily, aký ošoh by to prinieslo Cirkvi! Grécko-východná cirkev by priniesla svoju grécku tvár,

rímska cirkev latinskú a nemecká cirkev významnú nemeckú tvár stredoveku. Lahko je pochopiteľné aj to, že katolicizmus po tridentskom sneme, na ktorom bol podstatne rozdelený na románske národy, v niekoľkých oblastiach zachoval si silný rímsko-latinský ráz. Zaiste ani to nie je náhoda, že Hadrián VI. bol od veľkého odpadu posledný netaliansky pápež. Nevrátením sa odpadnutých národov ku Cirkvi, nadobudly by tieto v cirkevných kruhoch väčší vplyv v každom smere, jak v disciplíne, tak v obsadzovaní vodcovských miest, aby takto Cirkev dostala ráz veľkej katolicity a internacionality — lepšie bude, ak povieme: *nadnacionality* — a nechýbala by jej ani užitočná agilita, ktorá by ako príťažlivá sila mohla pôsobiť na národy stojace ešte mimo katolíckej svetovej Cirkvi.

Celý národ stvární nie podstata náboženstva ako takého, tá sa toľkokrát prizvukuje, ale jeho subjektívne uskutočňovanie, zoživotnenie, reprezentovanie a náboženské cítenie jednotlivcov alebo celku. Staré pravidlo: *omne quod recipitur, recipitur in modum recipientis* (všetko, čo kto prijíma, prijíma to svojším spôsobom), v určitom stupni platí aj u náboženstva. Najprv by mala všetky štáty a národy spolu zobraziť a priviesť k rozkvetu celý katolicizmus, plný náboženský makrokozmos, stále trvajúce veľkolepé Turíce, kde každý národ chváli a velebí Pána duší svojou rečou a svojším spôsobom. Kedysi bol v nemeckom časopise „*Schönere Zukunft*“ uverejnený článok známeho pastora Lortzinga, adresovaný profesorovi Eiblovi, v ktorom pastor Lortzing medzi iným hovorí: „*Viem, že Cirkev nestratila svoj charakter ani po odtrhnutí sa veľkých a dôležitých častí a predsa je fyziologickou skutočnosťou, že po ťažkej amputácii obeh krvi nie je už ten istý, ako pred zásahom. Keď tento obraz teda prenesie-*

me do praxe: katolícka Cirkev svojou podstatou je všeobecná, nemôže ňou byť dokonale v konkrétnej skutočnosti, kým jej chýbajú dôležité a vznešené údy. Po odstránení rozštiepenia stane sa skutočne všeobecnou a zdá sa mi, že Boh dnešným protestantským národom prideliť pre Cirkev v budúcnosti tú istú úlohu, akú dal Nemecku pre Cirkev v stredoveku." V posledných slovách dotýka sa veľmi dôležitej skutočnosti, že každý štát, vzhľadom na náboženstvo, nesie si prirodzenú výzbroj, ktorá zvlášť ide v ústrety niektorému základnému článku Cirkvi a katolicizmu. Tento prvok javí sa v tomto národe potom ako zvlášť vynikajúci. Románske národy vyznačujú sa smyslom pre formu, pre objektívnosť, do ktorej sa katolicizmus ľahko zasadí a svojim prirodzeným smyslom pre spolčovanie a poriadok. Preto zvlášť románsky národ vytvoril a pomáhal sformovať hierarchický štrukturálny prvok katolicizmu. Je to takrečeno ich štátny prvok a preto aj katolicizmus, nie však veriaci, ale mužovia typu Karola Maura úzko spojili s latinou, čo sa vôbec neshoduje s jeho všeobecnosťou. Zvláštnou náboženskou vlohou Germánov je intuitívna poznávací schopnosť, túžba a duševná dynamika po hľadani Boha. Románskym národom náboženstvo je slnečným, priestranným chrámom, v ktorom ich nadšené oko aj srdce odpočívajú; Germánom je ono zas nepreniknuteľným tajomstvom, v ktorého sviatočnom prítmi veriaci tajuplne preziera až do blízkosti božej. Východné národy sú obdarené ako náboženskou vlohou ľahkým citom a vrúcnosťou odovzdanosti sa Božstvu, ktoré vytvárajú mystikov, pred ktorých zrakom, upretým do vnútra, celý zjav vonkajšieho sveta rozplýva sa v ničotu. Východná cirkev je podobná božiemu chrámu, v tichu ktorého panuje modlitba. I západná cirkev je takým chrámom,

ba táto chce byť ešte viac, chce byť Kristovým viditeľným kráľovstvom na zemi, ktoré sa čím ďalej, tým viac šíri a roztratené ovce shromažďuje na Svätom vrchu. Cirkev musí vynachádzať vždy nové a nové životné formy, priberať nové uživotňujúce sily a toto všetko eminentne uskutoční vtedy, keď v jednotnom spojení cirkví grécko-slovanské národy východu a germánsko-anglosaské národy západu splynú s jej náboženskými zásadami a životnými mohutnosťami v jeden veľký prúd katolicizmu. Samozrejme, že v Cirkvi panuje táto veľkoleposť aj bez toho, žeby k nej patrily germánske a grécko-slovanské národy. V nej panuje nielen hierarchia a právo, ale aj vrúcnosť, intuitívne nazeranie na Boha a duchovná mystika ponorenia sa v Božstve. Hej, toto všetko patrí k podstate katolicizmu. Aby sme pochopili hodnotu, akú by dostal cirkevno-náboženský život a smýšľanie opätovného sjednotenia sa a súdružnosti dnes roztrieštených náboženských energií, potrebujeme rozpomenúť sa napríklad, čo znamená pre hĺbku náboženského ponímania taký majster Eckhart, alebo Mikuláš Cusanus, alebo pre syntézu katolicizmu alebo novoplatonizmu taký Dionýz Areopagita.

Veď i bludy samy, ako to už aj ich meno naznačuje, ponechaly si prvky pravdy. A práve preto, že si podržaly len čiastku veľkého pokladu Kristovho zjavenia, táto čiastka je im veľmi drahá a je prirodzené, že si ju hája jednostranne a až prepjate. Po opätovnom sjednotení sa kresťanských vyznaní iste by sa tieto náboženské momenty v spoločnej Cirkvi tešily rovnakej úcte a vyhlo by sa takto jednostrannému zdôrazňovaniu a prepínaniu. Tým, že tento nepomerne veľký prínos pripíšeme vyznaniam od Cirkvi odtrhnutým, môžeme aj u katolíkov vzbudiť túžbu po opätovnom zažití a dosiahnutí v krásnom súlade a

peknom usporiadaní toho, čo odtrhnutí bratia doposiaľ jednostranne a výlučne pestovali. Protestanti by potrebovali pri sjednotení neupustiť od Lutherovej dogmy o Bohu ako odpustiteľovi, ktorý ako láska javí sa vo Vykupiteľskej smrti svojho Syna. Ba súladne zapojení do celku naučili by sa aj protestanti lepšie sa na ňu dívať a všímať si jej. Aj katolíci, vidiac príklad, mohli by si lepšie a životnejšie uvedomiť túto myšlienku. Potom zasa myšlienka božieho kráľovstva, ktorú s takou skrutkovanou výlučnosťou hlásal Kalvín a ktorá má aj v katolicizme odvtedy svoje miesto, pripojením reformovanej cirkvi dostala by sa znovu, zvlášť silná a výrazná na cirkevný obzor. Spojením východnej cirkve s Rímom obohatila by sa tak dogmatika a asketika, ako aj čarovná záhradka duchovnej mystiky a ponorenia sa v Boha, už oddávna pestovaná v katolíckej Cirkvi.

Duchovné a kultúrne stanovisko národov, ktoré patria k Cirkvi, odzrkadľuje sa aj vo vonkajšej forme cirkevného života. Tieto národy v úzkej spojitosti vykonávajú pre cirkevnú spoločnosť veľmi užitočnú výmennú prácu a vzájomné oplodňovanie sa a takto pôsobia aj na samotný život Cirkvi, pretože aj tento sa dvíha, keď stúpa kultúra a obohacuje sa duchovný život veriacej krajiny. Je napríklad známe, že u primitívnych a nekulturných národov prejavuje sa rado náboženstvo ako povera, alebo aspoň vo veľmi nízkej forme, čo sa potom veľmi často, hoci aj neprávo, vytýka Cirkvi. Nuž, keby sa život vysokokulturných národov vyvíjal v Cirkvi a živený bol Cirkvou, aj Cirkvi by toto slúžilo na slávu a jej blahodarné pôsobenie na sjednotenej Cirkvi vyšlo by sa mnohým omylom. Keby sa napríklad grécko-klasický kultúrny prínos stále v rovnakej sile spojoval s cirkevným životom západu, nebola by nastala

rozluka Cirkvi v IX. a XI. storočí. Cirkevné kruhy západu boli by iste čerpaly ešte mocnejšie a ustavičné impulzy z tejto kultúrnej tradície a napríklad pri otázke ordálií, mágie a pri dišputách s inovercami boli by si podržali stanovisko veľkých Cirkevných otcov, ktoré stanovisko voči týmto otázkam západná cirkev neskôr úplne opustila.

Ak to Boh, hoc aj vo veľmi vzdialenej budúcnosti skutočne dopustí, že sa veľké kultúrne národy aspoň Európy a Ameriky spoja v jednotnú Cirkev, a so všetkými svojimi kultúrnymi tradíciami a vynikajúcimi vlastnosťami zapoja do služieb katolíckej Cirkvi, aký nádejplný obraz si tu môžeme predstaviť! Aké obohatenie duchovných síl a aké zápalisté nadšenie k novým dobrým skutkom a k práci na Kristovom kráľovstve by sme nemali dúfať. Tak rozdielny a bohatý duchovný život národov v Cirkvi bol by aj pre samotnú Cirkev padajúcou zúrodňujúcou rosou.

Slávou Cirkvi už oddávna boli aj jej veľki génovia. Treba nám pripomenúť si len meno takého Bazila, Augustína, Tomáša, alebo Františka z Assisi, aby sme videli, čím vďačí katolicizmus týmto veľkým mužom, ktorí na druhej strane prirodzene zasa len v katolíckej Cirkvi, len v katolicizme mohli dospieť k tejto duchovnej výške. Všetky národy, ktoré našly svoj duchovný domov v Cirkvi, darovali jej z vďaky veľké mená, ktoré ako hviezdy po všetky veki budú svietiť na slávu Cirkvi. Čím početnejšie a rozmanitejšie je členstvo Cirkvi, tým sebestačnejšia a uzatvorenejšia je cirkevná rodina a prirodzene tým viac bude mať aj veľikášov. Boly aj také časy, kedy, bohužiaľ, títo veľikáši Cirkvi iba škodili a Cirkev ich práve tak potrebovala na časté víťazné dišputy s duchovnými prúdmi času. Spomeňme si v súvisi s týmto len na

XVII. a XVIII. storočie a sprítomnime si len jeden okamih, čo by bola znamenala pre Cirkev osobnosť takého Leibnitza a čo by bolo znamenalo, keby boli synmi a okrasou Cirkvi všetci veľikáši, ktorých po reformácii dostal národ nemecký a anglický. Sjednotením konfessií zvýšil by sa počtom veriacich aj počet veľkých duchov v Cirkvi. Zatiaľ na druhej strane aj títo mužovia boli by sa vyšvihli k plnému sceleniu, k súladu svojej osobnosti a k poslednej konečnej výške len v katolíckej Cirkvi.

Jeden duchaplný výrok menuje Cirkev: *l' éternelle recommenceuse* (večne začínajúca). V nej vedľa statického princípu, neústupnosti zo svojho božského pôvodu, žije dynamický princíp ustavičného napredovania a pokroku; uzatvorenosť a úsilie po rozpätí sú rovnocenné jej Bohom od jej založenia vtlačené známky. Jedine ona má právo a úlohu absolútnej náboženskej totality; jej sjednocovacia snaha musí sa rozvinúť vo veľkú svetovú myšlienku sjednotenia sa s ostatnými cirkvami západu aj východu. *Katolicizmus je strom, ktorého korene musia sa čím viac a viac rozvetvovať v pozemskom kráľovstve. Čím lepšie sa mu podarí toto dosiahnuť, tým viac výživnosti vycičia zo zeme, tým krajšie sa bude zeleňať a kvitnúť a tým dokonalejšie bude môcť dať všetkým národom zeme miesto vo svojich vetvách a konároch. Veľké dielo sjednotenia Cirkvi — cieľ našich túžob a predmet našich modlitieb, — je zaiste a výhradne dielom božej milosti. Ó, kiež by tento najväčší dar milosti božej soslala božia láskavosť nielen na tých, čo sú od Cirkvi odtrhnutí, ale najmä na Cirkev samotnu.*

Za slobodu slova božieho.

(Svätý Ján Zlatoústý - bojovník za ňu.)

Dr. Marcel Barát.

Treba si živo spritomniť všetky tie roky úzkosti a mučenia prvých troch storočí, aby sme mohli plne zhodnotiť význam reškrípov Konštantína Veľkého, ktorými zaručil kresťanstvu slobodu jestvovania, kultu a rovnoprávnosť s pohanstvom. Tak sa zdá, že ani najmenší tieň nezakalil radosť kresťanov nad týmto epochálnym činom Konštantínovým, verejne po prvé prejavujúcim priazeň, predtým ukrivďovaným a osočovaným kresťanom. A predsa bedlivému oku neujde, že prevzatie ochrany nad kresťanstvom skrýva v sebe aj určité nebezpečenstvo, ktoré sa časom stane akútnym: *cezaropapizmus*. Už Konštantín vykonal niektoré zá-sahy do čisto cirkevných záležitostí. V spore katolíkov s donatistami v severnej Afrike násilnými, samovoľnými opatreniami proti donatistom viac poškodil Cirkev, ako jej poslužil. Podobne po koncile nicejskom žiadal od všetkých v záujme pokoja a jednoty náboženskej v ríši podpísať nicejské vyznanie viery. Vzpierajúcich sa vyhlásil za nepriateľov štátu a poslal do vyhnanstva. Že to nebolo Cirkvi celkom na osoh, ukázaly vzápätí nasledujúce boje s ariánmi. Ťažisko ariánskej otázky sa presunulo na cisársky dvor a tá strana nadobúda vrchu, ktorej sa podarí získať cisára. Hádám ani v najťažších dobách nebola situácia Cirkvi taká bezútešná a zúfalá ako práve za Konštancia. (351—361). Citujem sv. Hieronyma: „Celá zem zastenala, zistiť sa prekvapením, že je celá ariánska. Lodička apoštolov, zmietaná besnými vetrami a šľahaná so všetkých strán prudkými vlnami, išla stroskotať a nebolo nádeje na záchranu. Ale v tej chvíli povstane Pán, rozkáže víchríci, potvora skape a príde pokoj.“ Cirkev naozaj nepotrebuje uchádzať sa o podporu svetskej moci proti svojim vnútorným nepriateľom. Má sama dosť sily zúčtovať s ním. Zá-sah svetskej moci je len na škodu, lebo táto si potom osvojí nároky diktovať

aj v čisto cirkevných záležitostiach. Okrem ideálnej spolupráce za šľachetného Graciána a Theodózia Veľkého Cirkev stále musela pocífovať tiaž svetskej moci a svrchovanosti. Spomeňme len tie najmarkantnejšie prípady. *Liberius* je poslaný od cisára Konštantia do vyhnanstva, keď nechce podpísať bludnú formulu viery o bohopodobnosti Syna. *Vigilius*, keď nechce podpísať odsudok Troch kapitôl, zostavený a nariadený cisárom Justiniánom v protive s usneseniami chalcedonského snemu, je nasilu odvečený do Carihradu a v Carihrade ho nasilu vyvlečú z kostola, v ktorom hľadal azyl. Keď zakázal cisár Konstans v Typose hovoriť či o jednej alebo dvoch činnostiach a vôľach v Kristovi, odsúdil Martin I. monoteletizmus a protestoval proti brutálnemu zaobchodeniu cisára s pápežskými emisármi v Carihrade r. 649. Nato prišli represálie r. 653. *Martin I.* bol nasilu odvečený do Carihradu, po ceste hanobený a posmeškováný, napokon zbavený hodnosti, výsvečený z rúcha a takmer nahý ponechaný stáť a čakať za krutej zimy vonku.

Takýto bol vo všeobecnosti pomer byzantských cisárov k Cirkvi. Beda biskupovi, ktorý by bol pomýšľal na odpor, a svedomie mu ho muselo predsa diktovať. Potreboval apoštolskú smelosť. A už najväčšiu potreboval biskup carihradský, ktorý prakticky bol najviac postihnutý ingerenciou cisárov.

Z takejto perspektívy treba hľadiť na nechvejného zastancu cirkevnej neodvislosti v druhej polovici IV. storočia na sv. *Jána Zlatoústeho*, biskupa carihradského.

Noradil sa i vyrástol v Antiochii. Myslelo sa všeobecne, že urobí veľkú kariéru vo svete. Ale on sa príliš skoro rozhodol žiť asketicky. Utiahol sa na dlhšiu dobu do horskej samoty poblíž Antiochie. A keď sa dal do služieb Cirkvi, vyhýbal sa cirkevným hodnostiam, nakoľko len mohol. S apoštolskou smelosťou rozpoznával ľudí, ich slabosti, záľuby a plané zámienky. Ľudia ho počúvali s dôverou, lebo vedeli, že má pri kázniach tie najčistejšie úmysly. Jeho ctnostný život zaručoval čistotu jeho úmyslov. Pre jeho skvelú výreč-

nosť sa mu dostalo prímene *Zlatoústý*, ktoré koncom VIII. storočia je mu už dávané všeobecne.

Hoci neúčinkoval v Carihrade, nebol tam neznámou osobou. Akoby nevedeli o jeho výrečnosti, ktorá utišila v Antiochii povstanie a ktorá aj ináč robila divy! Preto si Eutropius, spravujúci ríšu za mladého cisára, vybral práve jeho za biskupa do Carihradu. Po vybavení formalít bol vysvätený za biskupa a intronizovaný pravdepodobne 26. februára 398. V tejto dobe bol na vrchole svojej rečníckej činnosti a zárveň aj svätosti. Nebál sa odsudzovať neresti kresťanského Iudu, ale nezháčil sa ani pred hriechami a slabosťami bohatých a mocných tohto sveta. Či nebolo jeho svätou povinnosťou pozdvihnúť hlas, kdekoľvek a kedykoľvek sa šliapala pravda!

Najprv reformoval svoj vlastný dvor. Odstránil všetok prepych. Jeho predchodca rád prijímal notability dvora a mesta. Ján neprijímal nikoho. Nerobil hostiny. Nepotreboval spoločnosť. Stačil si sám. Vtedy sa bol zahniezdil spoločný život „bratov“ a sestier: robili sľub čistoty a bývali pod jednou strechou a dokonca v jednej izbe. Prirodzene bol z toho škandál. Ján žiadal, aby boli tieto „duchovné sestry“ (subintroductae) odstránené. Od klerikov každého stupňa a od kanonických vdôv (diakonís) žiadal, aby nevyhľadávali pohostenie bohatých. Od mníchov žiadal, aby sa nepotulovali zbytočne po meste, ale aby sa utiahli do svojich ciel a kláštorov. Nestrpel, aby sa popredné dámy miešali do spravovania cirkevného majetku a do súkromného života kléru. Tiež vypočítal niektorým dámam ich farizejskú zbožnosť, keďže mnohé z nich dávaly svojimi ľahkými mravmi verejné pohoršenie. A boli medzi nimi aj také, ktoré sa tešili priazni cisárovnej: Marsa, vdova po generálovi, Castricia, vdova po konzulovi, a najmä istá Eugrafia. Konečne dovolil si Ján upozorniť niektorých okolitých biskupov, že podľa kánonov majú sedieť vo svojich diecézach a nie ustavične vysiadať v Carihrade. Všetci tieto napomenutí ľahko sa stali nepriateľmi Jánovými: jedni verejnými iní skrytými, ale tým nebezpečnejšími. Čakali

len na vodcu a sjednotiteľa. Dočkali sa ho. Stal sa ním shodou okolností Teofil, patriarcha z Alexandrie. Biskupi tohto mesta kedysi mávali vplyv pri obsadzovaní stolca carihradského. Tak aj Teofil chcel dosadiť na uprázdnený carihradský stolec svojho kňaza Izidora. Nepodarilo sa mu to. Už preto bol zaujatý proti Jánovi už od samého jeho nastúpenia. Neskôr zasa prijal Ján asi päťdesiat mníchov z Nitrie, ktorých Teofil vyhnal pre podozrenie z origenizmu. Ján ich chcel smieriť s Teofilom, ale ten ani počuť! Teofil príde do Carihradu so zrejším úmyslom sosadiť Jána. So dvadsať egyptských biskupov si dovedol na pomoc. Nepriateľia Jánovi sa s nimi hneď spoja. Vplyvné osoby v paláci sa zakúpia peniazmi. Cisárovnú predsvedčia, že Ján v kázni o Jezabele mal ju na mysli. V dome Eugrafie sa sbiehajú všetky nitky intrig. Teofil neprijme od Jána ponúknuté pohostinstvo. Odmietne zúčastniť sa s ním na liturgii. Darmo Ján priateľsky naňho nalieha. Dokonca soženie niekoľko biskupov na koncil neďaleko Chalcedonu. Ján je príliš čestného smýšľania a ctnostného života, než by sa uchýlil k podobným spôsobom. Teofil so svojimi biskupmi sosadí Jána. Len treba previesť rozsudok. Carihradský ľud stojí pevne za svojím biskupom, i keď ho niektorí kňazi opustia. Ľud hrozí vzbúrou. Ale Ján sa sám dobrovoľne podrobí nespravodlivému rozkazu cisárovmu: *odvedú ho do Prenktosu na hranici Bytýnie.*

Ale Ján tam nezostane dlho. Ľud nechce mať za kňazov tých, ktorých Ján prepustil z cirkevnej služby. Búri sa. Čosí tajomného sa prichodí v izbe cisárovnej Eudoxie. Pretože je aspoň tak pôverčivá, ako namyslená, hneď dá zavolať Jána späť z vyhnanstva, uisťujúc ho o svojej oddanosti. Návrat Jánov do Carihradu je triumfálny. Nadšenie nemá konca. „*Moji veriaci mi zostali verní,*“ povedal v kázni. *Ako kedysi vzal Sára faraón Abrahámovi, aj mne chceli vziať mojich veriacich. Ako zostala Sára vernou, zostali aj moji veriaci. Cudzoložníci sú zahanbení.*

Pospolitosť miluje Jána pre jeho lásku, s ktorou im slúži, ale vplyvné kruhy nemenia vzdať sa činnosti

proti nemu. Stačí ostrejšie slovo z jeho úst a povstanú proti nemu znovu. Ján nepozná ciest opatrnosti a stratégiu taktickej vypočítavosti. Niekoľko mesiacov po jeho návrate z vyhnanstva odovzdávali verejnosti sochu cisárovnej. Ján vystúpil ani nie tak proti soche, ako skôr proti hrám, divadlám a zábavám, konaným z tejto príležitosti. Jej veličenstvo zanevrela na biskupa. Neskôr sa znovu urazí, keď je kázeň o Herodiade. Navravia jej, že bola namierená proti nej, Nepriatelia Jánovi nahliadajú, že prišla ich hodina. Ovplyvnia cisára Arkádia. Nahovoria mu, že sa nesmie zúčastniť na ceremóniách, keď je na nich prítomný aj Ján. Ján vraj bol sosadený právoplatnou synodou. Cisár zakáže Jánovi vstup do všetkých carihradských chrámov Ján mu odpovie, že na to nemá práva, lebo chrámy dostal od samého Boha na používanie pre spásu Iudu. Cisár mu nemôže zabrániť vstup do chrámov iba násilím. Cisár sa rozhodne k násiliu. Vyženie biskupa z chrámu a zakáže mu vychádzať z biskupského paláca. Priblížila sa Veľká noc r. 404. Duchovenstvo, oddané Jánovi a Iud sú povyhánaní z chrámov. Pokúsia sa inde shromaždiť, ale vojaci ich všade násilím rozháňajú. Krv tečie. Iud verne bráni a strežie život svojho biskupa. Neodchádza od jeho domu, aby ho nezavraždili, alebo neodvliekli. Eudoxia sa neodváži poslať ho do vyhnanstva, lebo je pôverčivá a má strach. Iba keď ju biskupi uspokoja, že prípadný trest boží berú na seba, vydá cisár rozkaz deportovať ho. Ján vie, že trest je nespravodlivý, ale nechce dať svojou prítomnosťou popud ani k najmenšiemu nepokoju. Miluje poriadok a pokoj. Keď sa rozlúči od verných diakonís a biskupov a keď sa naposledy pomodli v chráme Múdrosti, sám sa vydá vojakom. Keď ho odvádzali, vypukne z neznámych príčin požiar v chráme Múdrosti. Za pár hodín je chrám obeťou plameňov. Požiar zachváti aj palác senátu. Neoceniteľné pamiatky umelecké sa pritom zničia. Nepriatelia Jánovi obviňujú zo všetkého Jána: vraj sa chcel ešte naposledy vypomstíť. Dajú sa prenasledovať všetkých, ktorí zostali verní Jánovi. Biskupi, kňazi, klerici, diakonisy, úradníci, vojaci, všetci

musia trpieť za svoju vernosť. Listy, ktoré im Ján posielal z vyhnanstva, zostanú navždy dojímavými svedectvami jeho nadprirodzeného smýšľania. Ján bol deportovaný do Kukusu v Malej Arménii. Smutná krajina! Malé pohraničné mestečko, kde nebolo ani trhov a ktorému len posádka dodávala trochu života. Ján tam trpel nepredstaviteľne mnoho. Jeho zdravie bolo vždy chatrné. Nevľúdne podnebie a útrapy vyhnanstva ho ešte viac podkopaly. Vpády Izaurov robily život ešte ťažším. A konečne samota, odlúčenosť od ľudí boly pre srdce tak nežné, ako mal Ján, temer neznesiteľnými. Iba že sa mu dostalo priateľského prijatia od biskupa v Kukuse a Arabissose. Pritom všetkom Ján neklesal na mysli. Obdivuhodná duševná sila mu nemohla dovoliť klesnúť. Utešuje a posiluje všetkých, ktorí trpeli za neho. Dáva rady pre vnútornú činnosť a apoštolskú prácu. Nadviaže styky s kňazmi a veriacimi v Antiochii. Zaujíma sa o diela, ktoré kedysi sám začal, najmä o misie medzi Gótmí.

Podnikať sa nedalo nič v prospech Jánov. Všetci boli zastrašení. Len pápež Inocent sa nedal. Prerušil styky s nepriateľmi Jánovými. Písal Jánovi viackrát do vyhnanstva. Ján sa mu vrelo poďakoval. Hoci bol Ján ďaleko od Carihradu a hoci jeho utrpenie bolo tak strašné, predsa jeho nepriatelia nemali ešte pokoja. Na jar 407. vyšiel cisársky rozkaz, ktorým sa Ján posielal do Pityontu na pobreží Čierneho mora, na úpätí Kaukazu. To znamenalo vydanie na smrť. Cesta tam bola strašná. Vojaci nemali ohľadu na Jánov vek a zdravie. Išlo sa namáhavými chodníkmi po horách. Po troch mesiacoch došli do Koman v Ponte. Za mestečkom bola kaplnka, zasvätená miestnemu mučeníkovi Baziliskovi. Tam prežil veľký biskup poslednú noc. Vo sne sa mu zjavil sv. Baziliskus. „*Len smelosť brat môj. Zajtra budeme spolu,*“ povedal mu. Ráno chceli pokračovať v ceste, ale svätému vypovedaly sily. Dovedli ho späť do kaplnôčky. Žiadal si biele šaty a prijal Eucharistiu. So slovami - „*Sláva Bohu vo všetkom!*“ vypustil svoju šľachetnú dušu 14. septembra 407.

Ján nemal inej zbrane na zveľadenie a upevnenie krá-

lovstva božieho ako kazateľnicu. Nemal iný cieľ ako hlásať pravdu. Neslúžil nikomu iba svojmu úradu a svojej Cirkvi. Ale tomuto a tejto slúžil s apoštolskou odhodlanosťou a nebojácnosťou. Tejto službe a tomuto svätému záujmu musely ustúpiť všetky ohľady. Podľahol v nerovnom boji proti Isti a intrigám. Avšak stal sa hrdinom boja za slobodu slova božieho a jeho neodvislosti od svetskej moci. Keby viacerí jeho predchodcovia a nástupcovia boli bojovali tak húževnato, azda by sa východná cirkev nebola stala otrokyňou byzantských cisárov, ale ich rešpektovanou sestrou. (Z chystanej knihy: Svedectvo cirkevných dejín).

Prečo milujem prírodu?

Lothar Schreyer.

Milujeme prírodu, lebo ona je božím dielom. Kto miluje Boha, miluje i jeho diela. Nik nemôže milovať Boha bez toho, aby nemiloval jeho diela. Každé stvorenie je napodobením božej myšlienky. V každom stvorení sa skrýva úmysel boží, v zrníčku piesku ako i vo hviezde, v hukote vetra ako i v tichu noci — nemožno vypočítať myšlienky božie, ktorými nás obklopuje vo svojich stvoreniach. Boh nám daroval živú obrázkovú knihu, v ktorej pomocou obrazov sa dočítame o jeho kráse, veľkosti, o jeho živote. Boh hovorí k nám prostredníctvom prírody, ktorú sám stvoril a udržuje.

Keď skúmame prírodu, spoznáme jednotnosť života, spoznáme a pocítíme že to, čo nás obklopuje, je neprestajné plodenie a zas počatie, neprestajné rodenie — príroda. Láska je tá, čo plodí. Láska je aj tá, čo počne. Celá príroda je rodením z lásky. Čo si božia múdrosť zaumienila, preto sa božia láska rozhodla. Božia láska to udržuje v poriadku podľa božej múdrosti. Z diel prírody vanie k nám božia láska.

Milujeme prírodu, lebo každé jedno stvo-

renie nesie stopu Boha. Nie je to len stopa jeho vlastností, čo nám skytá stvorenie, ale stopa jeho bytia. To je stopa Najsvätejšej Trojice, čo nám prináša stvorenie. Boh chce sa nám dať poznať prostredníctvom svojho stvorenia a necháva sa nám vždy poznať. Milujeme prírodu, lebo po stopách božích sa môžeme dostať k Bohu. To sú jeho šľapaje a my, keď prírodou domova kráčame, zaraz vstúpime do jeho šľapají. Každé stvorenie v našej vlasti, každý potok, každý vrch, každá kvetina, každý les, nebo a more sú volaním Boha k nám. A každé stvorenie samo nás pobáda, je akoby poslom, čo nás má sprevádzať pri kráčaní po božej ceste zo stopy na stopu, k Bohu. Naša cesta prírodou je už začínajúca cesta k Bohu. Musíme ísť touto cestou lásky. Kto opovrhne alebo týra prírodu, nemôže dojsť k Bohu; veď odvracia sa od stopy k Bohu. Kto sa odvrátil už od stopy k Bohu, ako má poznať a milovať Boha?

Milujeme prírodu, lebo Boh je v nej všade prítomný. Boh naplňuje a preniká všetko, čo stvoril. „Pán Boh preniká les“. Ale nie je lesom. Inexistencia Boha v jeho dielach zakladá sa na povznesenosti jeho moci a na úplnej jednoduchosti jeho bytia. Nielen pomocou, ale i prosredníctvom svojho jasu preniká božia múdrosť všetko. Ako nemôže byť jas svetla bez svetla, tak stvorenie nemôže byť bez Boha. M. Eckehardt hovorí: „Bytie je vo všetkých veciach. Keďže však Boh je opravdivé bytie, je teda nutné, aby Boh bol vo všetkých veciach“. M. Eckehardt ale tiež hovorí: „Boh sa dotýka všetkých vecí — a sám predsa ostáva nedotknutý. Boh je nad vecami a zostáva v sebe samom a práve toto jeho v sebe ostávanie je oporou všetkých stvorení.“ Tak je Boh najvnútornejšie vo všetkých veciach a predsa ponad všetky veci. Práve pre svoju

všadeprítomnosť je nekonečne blízko a zároveň nekonečne ďaleko. Z toho pochopíme, že naše poznávanie Boha ako všadeprítomného v prírode a ponad prírodu cestou božích stôp je možné iba láskou. Človek, ktorý milujúc kráča po božej stope, ten sa najviac priblíži k tomu, ktorý je nad všetkým tvorstvom. Naša láska k prírode je teda láskou toho, ktorý je jej najvnútornejší, Všadeprítomného.

Milujeme prírodu, lebo Boh nás stvoril ako korunu viditeľného tvorstva. Ako koruna korunovaného zároveň spája a pozdvihuje, tak aj v človeku je spojená a pozdvihnutá celá príroda. Človek je prirodzeno nadprirodzené bytie. Svojím účastenstvom na prírode sa spájame s prírodou čo najužšie a príroda zas s nami. Ako seba samých máme milovať usporiadanou sebaláskou, tak nám prichodí milovať aj prírodu, ku ktorej patríme. Keďže človeku dáva Boh aj osobitnú vlasť, tak túto vlasť musí milovať osobitne, ako časť stvorenia, na ktorom má osobitný podiel a ktoré sa s človekom osobitne spája. Preto ak milujeme svoju vlasť, približujeme sa k Bohu.

Milujeme prírodu, lebo nám ju sveril Boh keď ustanovil človeka za pána stvorenia. Ak si uvážime, akou oddanosťou, samozrejmosťou nám príroda slúži, tak táto neprestávajúca obeť a jej veľkosť musí otriasť naším srdcom. A nemalo by sa to dopriať nikomu, kto túto obeť nespláca vrelou láskou. Z nej sýtíme svoje hladné telo, ukájame smäď, zaodievame svoje nahé údy; čo je na nás smrteľné, berie do svojho lona. „Vlasť“ nie je prázdne slovo. Otčina tiež nie je prázdne slovo. Aj príroda vlastne je otcom a matkou, ktorých musíme ctíť. Takto vynikne správny smysel toho, že sme pánmi prírody. Keď nás Boh postavil nad prírodu, dal nám aj istú úlohu. M. Eckeardt hovorí: „Každé stvorenie sa usiluje dostať sa

k človeku a jeho rozumu, aby tak dospelo k Bohu." Preto naše pôsobenie v prírode je bohoslužbou. Bohoslužba sa však nemôže od-
bavovať bez svetla.

Milujeme prírodu, lebo ona v pláne bo-
žom ohľadom spasenia je spojená s ľudským
osudom. Keď prvý človek padol, strhol pri
svojom páde aj prirodzené stvorenia. „Preto
ako skrže jedného človeka hriech prišiel na
tento svet, a skrže hriech smrť, a tak na všet-
kých ľuďoch prešla smrť, v ktorom všetci zhre-
šili“ (Rim, 5, 12.) Keď zastihla smrť korunu
stvorenia, zastihla celé stvorenie. Ak si uvá-
žime, že pre človeka prišlo na všetky pozem-
ské stvorenia božie utrpenie, choroba a smrť,
tak je nám zrejmá nutnosť pomáhať pozem-
skému tvorstvu pri znášaní utrpenia. To sa
ale môže prevádzať iba láskou.

Milujeme prírodu, lebo s nami i prírode
prisľúbil Vykupiteľ vykúpenie. Koruna stvo-
renia, človek, ktorý zastupuje každé zemské
stvorenie, nemôže byť vykúpený bez toho,
aby i príroda nemala účasť na vykúpení. Pán
stvorenia nemôže byť oslobodený bez toho,
aby sa s ním neoslobodila aj ríša jeho panstva.

My milujeme prírodu, lebo Syn Boží pri-
jal ľudské telo, stal sa korunou tvorstva a tak
sa spojil s prirodzeným stvorením. Keď milu-
jeme Božieho Syna, Boha a človeka, potom
milujeme i pozemskú prírodu, tak milujeme
i živiteľku Boha, svätú prírodu, ktorá sýtila,
napájala telo Spasiteľa neba i zeme. V nej si
složil svoju ustatú hlavu ten, ktorý nemal
miesta, kde by si sklonil hlavu. Nemôžeme si
predstaviť prirodzené telo Spasiteľa ináč, ako
telo najdokonalejšej pozemskej krásy a čisto-
ty. Láskou k prírode nás naplnia to, že v prí-
rode bola nielen takáto možnosť ale i skutoč-
nosť.

Milujeme prírodu, lebo vo svojej čistote

a kráse privádza nás k Božiemu Synovi. Boh povedal: Staň sa! — a stalo sa. Syn Boží je Slovo Boha. On je súhrnom celého tvorstva. „Lebo skrze neho stvorené je všetko, v nebesách i na zemi, viditeľné i neviditeľné, či už Tróny alebo Pansťvá, či už Kniežatstvá alebo Mocnosti, všetko je skrze neho a pre neho stvorené, a on je predovšetkým a všetko pozostáva skrze neho.“ (Kolos. 1, 16-17). Preto vtelenie Boha je obnovením celého tvorstva, ktoré milujeme, znovuzrodenu prírodou, prírodou: nádobou milosti. . .

Milujeme prírodu, lebo ona je určená, aby prinášala milosť. Bol to práve človek — Panna — ktorá pojala samého Boha. Panna Mária bola plná milosti. Právom sa tvrdí, že ona navrátila, čo Eva stratila. Vzhľadom na zásluhy Kristove nemala nijakú škvrnu dedičného hriechu od prvého okamihu svojho bytia. Preto je ona bránou vykúpenia, a spolu cíti s každou bolesťou prírody ako nejaká iná ľudská bytosť. U stvorených bytostí nevyskytuje sa tajomnejší vzťah, ako vzťah medzi svätou Pannou a prírodou. Keď milujeme svätú Pannu, milujeme i prírodu ako nositeľku milosti. A keď milujeme milosť prinášajúcu prírodu, tak sa obraciame na svätú Pannu, ktorá je plná milosti.

Milujeme prírodu, lebo je milosťou pozdvihnutá. Milosť doplná prírodu. Boh miluje svoje diela a boží plán spásy nikdy nesmeruje proti jeho dielam. Milosť nezrušuje prírodu. Gratia non destruit, sed perficit naturam. Život milosti je život nadprírody. Účasťou človeka na nadprírode pozdvihuje sa aj príroda k nadprírode. Boh nestvoril prírodu len kvôli nej samej, ale aby aj ona sa zúčastnila na jeho božom živote prostredníctvom jeho verného obrazu — človeka. Ani tá najčistejšia príroda, ako sa ona javí v ľudskom

tele vteleného Krista, ešte nie je posledným cieľom prírody. Ľudské telo Kristovo bolo pri vzkriesení oslávené a také vstúpilo aj na nebesá. Tu sa prvý raz vyplní telesné a predobrazné poslanie prirodzeného tvorstva, aby totiž bolo vzkriesené a zúčastnilo sa na nebeskom oslávení, vzhľadom na to, že v Kristovi bol človek pánom svojho a jeho poslania. Ak milujeme prírodu, tak z toho nám bude zrejmé aj toto konečné poslanie tvorstva.

„Lebo očakávanie tvorstva čaká na zjavenie synov božích. Nakoľko pomínutelnosti poddané je tvorstvo, nie samo chcúť, ale pre toho, ktorý ho poddal v nádeji, že i samo tvorstvo vyslobodí sa od služby porušenia na slávnú slobodu synov božích. Veď vieme, že všetko stvorenie vzdychá a k pôrodu pracuje až dosiaľ“. (Rim. 8, 19—22.)

Pretože milujeme prírodu pre Boha, konáme skutok lásky voči prírode, nasledujúc hlas Vykupiteľa.

Pretože milujeme prírodu, prijímame milosti. Veď len milosťou božou môže byť človek milujúcim pánom prírody.

Pretože milujeme prírodu pre Boha, milujeme svoje prirodzené telo, prirodzený obraz Boha. Len takto môžeme neporušene zachovať prirodzený obraz Boha a postaviť telo do služby božského poriadku lásky.

Pretože milujeme prírodu pre Boha, máme byť milujúcimi páni prírody. I keď sme nazvaní páni prírody, predsa však sme len miestodržiteľia a zástupcovia Boha. On sám je pánom. Veď ani jediný vrabec bez jeho vôle nespadne so strechy. On odieva poľné lalije a dáva i nám náš každodenný chlieb. Milujúcimi páni sme ak napomáhame prírode, aby dosiahla svojho poslania. Ona môže plesť v Kristovi len skrze ľudí.

Keď milujeme prírodu pre Boha, bojuje-

me proti démonom aj za prírodu. Lucifer, ktorý chcel byť rovný Bohu, bol svrhnutý, šmarený na zem. On je „Knieža sveta“. Keďže sa postavil proti Bohu, postavil sa aj proti božím stvoreniam. Je teda aj protivníkom človeka a prírody. Keďže koruna tvorstva, prvý človek, padol, zmocnil sa zlý duch človeka. Biedou vnikol do človeka. Človek, ktorý sa odvrátil od Boha, je vtiahnutý do povstania zlých duchov proti Bohu a do zajatia zlého. Vykúpenie je nielen oslobodením človeka, ale aj obnovením spojenia človeka s Bohom a zároveň víťazstvo nad démonmi, ktorí prenikajú a obkľučujú náš pozemský svet. „Lebo nemáme boja proti telu a krvi, ale proti kniežatám a mocnostiam, proti svetovládcom tejto temnosti, proti zlým duchom v povetrí.“ (Efez. 6. 12.). Nanebestúpenie Božieho Syna otvorilo nebo a zároveň rozlámalo väzenie, do ktorého zatvoril zlý pozemskú prírodu, zničilo bandu a otvorilo cestu nepremožiteľného prúdu milosti, ktorý nás oslobodzuje a udržuje slobodnými. My Iudia máme bojovať proti „svetovládcom temnosti“ a „zlým duchom z povetrí“. Veď až nakoniec časov potom bude bažiť púšť, aby zahubil človeka a s ním prírodu. Boj o záchranu pozemskej prírody sa rozhodne v človeku.

Keď milujeme prírodu pre Boha, máme možnosť vidieť zvelebovanie Boha, ktoré prináša príroda bez prestania so všetkými svojimi silami smerujúcimi k Bohu. Keď milujeme prírodu, môžeme sa zapojiť do zvelebovania, ktoré vzdáva príroda svojmu tvorcovi. Keď milujeme prírodu, zapája sa i stvorenie do nášho zvelebovania Boha.

Chválime Boha, ktorý je láskou. V ňom je začiatok a koniec jeho tvorstva. Láska však nemá konca. Teda oslobodené tvorstvo je koniec bez konca v Bohu. *Prel. Fr. Valach.*

Eucharistia - humanitatis vita.

Dr. Jozef Eberle.

Rozprava o Eucharistie nemá ani s politikou ani s hospodárstvom nič do činenia; a predsa vyzýva dušu človeka, aby sa pozdvihla k nadprirode, ako výzva k zvnútorneniu, oduševneniu a k očisteniu v božej myšlienke, vo vtelenom Synovi Božom — môže osožiť i politike a hospodárstvu. Bo viera v Boha zaväzuje aj k láske k bližnému, k ustáleniu spravodlivosti a pokoja medzi národami; zaväzuje tiež k správne spravovaniu a rozdeleniu hospodárskych dobier a k správne začleneniu životného priestoru zeme pre jednotlivé národy.

Eucharistia hovorí kresťanovi o zviditeľnení Boha medzi ľuďmi, o ustavičnom obnovení Večere lásky a obetnej smrti Kristovej na vykúpenie — Hostiny lásky — a pozdvihnutie človeka. Nie ako by historický čin, ktorý sa raz stal, nestačil a potreboval doplnenia nasledujúcim. Eucharistia hovorí skôr len o ustavičnom novom sprítomňovaní, ostávaní Syna Božieho medzi ľuďmi vo formách, ktoré sú symbolmi plodnosti a výživy. Pretože vieru v Eucharistiu jednotliví kresťania dosť často ponímajú nezodpovedne, a mimostojaci naspoloču vôbec nechápu, ponúka sa vonkoncom základné rozvedenie tohto základného tajomstva kresťanskej viery.

Podľa panteistov je Boh všetko a každé; je všetko, čo tu žije, čo beží a letí, je kvetina, ktorá kvitne, je snaživý človek, je kamenná púšť a more, je každá slza a každý radostný vzdych, ale aj každá vášeň a každé previnenie je Bohom. Vesmír a jeho dianie sa považuje iba za pôsobenie božieho bytia. Podľa deistov je svet slobodným stvorením

božím; pravda tiež, — keď bol raz stvorený, je mimo jeho starostlivej činnosti. Podľa teizmu je Boh stvoriteľom sveta, tróniaci v povýšenosti a dokonalosti ponad ním, ale zároveň je aj udržiavateľom sveta, ustavične pôsobiacim v ňom. Takto, že jeho trvanie predĺžene je viazané na jeho vôľu, že je on vždy prvou prapríčinou za všetkými zemskými prapríčinami a zrefazením prapríčin, takže Pavol hovorí: *V ňom žijeme, hýbeme sa a sme.* Lež nielen takýmto spôsobom ostáva Boh so svetom spojený, ale ešte jedným vyšším. Zem bola stvorená ako cvičisko pre tých, ktorých Boh povolal k spoločstvu lásky, na obraz boží stvorených. Podkladom všetkého dozrievania človeka pre Boha je reč božia k človekovi skrz prírodu, vyvolených prorokov, je predovšetkým dokonalým zjavením božím v Kristovi. V Kristovi sostúpil k ľuďom sám Boh, k ľuďom v ľudskej podobe uzavierajúc veľkosť jeho múdrosti, všemocnosť jeho lásky. A odvtedy ostalo najvyššie spojenie Boha s človekom. Kristus ako bytosť z bytosti božej žije ďalej medzi ľuďmi, len v inej podobe zjavu, v druhom spôsobe jestvovania; už nie ako človek, lež pod spôsobom chleba a vína, podľa pravidla učeníkom a ich nástupcom udelenej sviatostnej plnomoci konsekrovať. V Eucharistii zasahuje večné, absolútne bezprostredne do ľudského — pominuteľného. V Eucharistii žije Boh v smyslovo-duchovnej podobe pre ľudí, pokým putujú po zemi v smyslovo-duchovnej podobe.

Tajomstvá, zázraky, nepochopiteľnosti? Ale konečne čo nie je tu na zemi tajomstvom, ak ideme vždy len na jadro! Či nie je všetko tajomstvom? Naše jestvovanie, náš organizmus, kvet, svet hviezd a svet v kvapke vody? Či nie je viera v Boha Stvoriteľa a udržiavateľa jediným riešením záhady? A ak veríme

v Stvoriteľa a udržiavateľa: prečo nie tiež v obzvláštnu blízkosť a prítomnosť Boha pre tých, ktorých si povolal k večnej blízkosti a prítomnosti pri Bohu? Boh sa stal človekom, aby dal základ zbožstveniu človeka. Či nemá toto vtelenie sa, nemá toto bytie — pod človekom — trvať, pokým trvá zem? Malo trvať len pre bezprostredných súčastníkov Kristových, pre jeho učeníkov a apoštolov, či nemá trvať tiež pre ľudí prítomného a budúceho storočia? Či nehovorí František v. Baader právom: — Tým, čo popierajú Eucharistiu, musíme povedať, že, ak raz uznajú hodnotu človeka, postaví sa otázka vlastne obrátene, prečo to, čo sa stalo človekom, a to, čo ostáva človekom, sa už nám nezjavuje všade skutočne prítomné, prečo sa len díva rovnako jednotlivými miestami tmavej záclony a dotýka sa nás — ako nespočetnými svetlami žiariaci strom nádielky vianočnej, ktorý, i keď skrytý ešte za záclonou, je nám predsa už prítomný? —

Ale veda? Veda nemôže hovoriť proti Eucharistii nič. Tu niet čo vyvraciať, bo všetko leží na druhej strane pokusov a retort — vo výšinách a hĺbkach, kam ony nesiahajú. Veda, obzvlášť prírodná veda, dosahuje iba zemské, telesné a prirodzené; môže vždy hlbšie vnikáť do bytosti látky, do jeho složenía, jej výstavby a rozvoja, — ale možnosti spolupôsobenia božského so stvoreným, možnosť prežarenia božských síl za hrou zemských síl a ich vvužitia — to nepatrí do oboru exaktných bádání, dosiahne to iba viera.

Veda retort a pokusov nemôže hovoriť proti Eucharistii nič, bo tá sa jej vymyká. Teologia, zjavené náboženstvo je nad experimentálnou vedou, tej jej pokrok sa nedotkýňa. To prízvukoval pred niekoľkými desiatkami rokov už taký Macaulay. V svojom nád-

hernom essaye o Rankeho *Dejinách pápežov* prichádza aj k reči o viere v Sviatosť Oltárnu a myslí v súvisi, že prírodná teológia práve tak ako zjavené náboženstvo nemajú charakter postupujúcej vedy; ich hodnota je nadhmataiteľným a uchopiteľným, ako to môže robiť pokusne ľudský duch. Kresťan piateho storočia s bibliou v ruke nie je ani v lepšom ani v horšom položení ako kresťan devätnásteho storočia s bibliou v ruke. Ani najmenej na tom nezáleží, že kompas, kníhtlačiarске umenie, pušný prach, parná sila, plyn, štiepenie proti sypaniciam kráv a tisíc iných objavov a vynálezov, o ktorých 5. storočie nevedelo nič, 19. storočiu sú bežné veci. — Ak uvážime, že Tomáš Morus bol ochotný ísť pre náuku o premene Krista v Sviatosť Oltárnej na smrť, tak musíme vyhlásiť za možné, že tá dogma premôže nakoniec všetkých odporcov. — Morus bol muž vynikajúceho nadania. Mal ohľadne tej veci to isté poučenie, aké máme my, alebo aké bude vôbec poruke vtedy, pokým stojí svet: — text Písma. Neurobil sa a nie je mysliteľný nijaký pokrok vo vede, ktorý by mohol rozmnožiť to, čo nám sa vidí ako prevládajúca sila dôvodov, hovoriacich proti skutočnej prítomnosti. Preto vyhlasujeme sa za neschopných pochopiť, prečo by nemali mužovia, ktorí sú čo do výrečnosti a schopnosti rovní jemu, vybranému vzoru ľudskej múdrosti a ctnosti, súhlasíť až do konca sveta s vierou Tomáša Morusa“.

Experimentálna veda nemôže hovoriť proti Eucharistii nič. Vyššia veda musí hovoriť všetko v prospech viery v Sviatosť Oltárnu. Či nemusi potvrdíť texty bibliie? Či neuznáva jedinečnú výšku zjavu Kristovho, o ktorej by bola treba pochybovať, keby sa bol vyjadril nesrozumiteľne ohľadne otázky Sviatosť Oltárnej? Nemusi veda uzatvárať z pôsobení na

prapríčiny? Aj povera môže vytvárať sily. Lež nanajvýš priechodný fanatizmus, horúckovité sily. Všetko nepravé odumiera vždy znova, bo stojí v rozpore s najhlbšími zákonmi skutočnosti. Viera v Sviatosť Oltárnu žije skoro tisícdeväťsto rokov v hlavách duchovne najvyššie stojacích; kult Eucharistie rozvíja neprestajne obrovské sily oduševnenia, obety, odovzdania. Z veľkosti účinku musí veda uzatvárať na veľkosť a pravosť pôvodu.

Ja som chlieb života! Koľko prijatí Krista, koľko triumfov nad smrťou a diablom. Aké víťazstvá nad všetkým pomínutelným pri postavách ako Pavol, Bernard, František z Assisi, Vincent z Pauly! Aké ďalšie pôsobenie na zemi cez storočia tiež aj po odtrhnutí sa od zeme! A koľko smrti hovorí z celkových výsledkov snažení takého Augusta, Diokleciána, Napoleona! Mysleli si, že armády, zákony, obsadzovanie krajín, cisárske preukazovanie priazne zaisťujú veľkosť a trvanie — koniec však sú sutiny a pleseň!

Boh si volí pre prítomnosť medzi ľuďmi najjednoduchšie formy. Vykupiteľ sveta sa nenarodil v svetovom meste, lež v krajinskom hniezde Betleheme; narodil sa nie ako kráľovský syn s mocou nad vojakmi, akadémiami, zástupmi úradníkov, lež v stajni ako dieťa chudobných rodičov. Ešte jednoduchší je spôsob bytia jestvovania Boha medzi ľuďmi v Eucharistii. Tie podoby majú nanajvýš výchovný význam pre ľudstvo: Najväčšie pôsobenia pochádzajú nie z vonkajšej nádhery, lež z jednoduchosti a zapretia seba, z ticha a samoty. Veľké volí si podoby obety, aby povzbudilo k obete. Veľké si volí betlehemske podoby, aby malí našli ťažkú a predsa znova aj ľahkú cestu betlehenskú k veľkosti.

Nijaký pekný štátny život nie je možný

bez ľudí zvláštnej obetavosti. Tisícero diel uprostred slzavého toho údolia sú práve tak potrebné ako z druhej strany sú uskutočniteľné len obetavými hrdinami. Ani plnenie tučtu povinnosti nemôže postrádať natrvalo inšpirácie hrdinských príkladov. Aj Goethe hovorí: *Najvyššie tu na zemi je obetovanie; je ono súhrnom všetkých ctností.* Kde je však viac povzbudzovania k obeti, ako pri najväčšom obetujúcom svetových dejín, ako pri tom, ktorého cesta a zdržovanie sa medzi nami hovorí, že najväčším dielom lásky je obeta, že obetou nevinní môžu pykať za vinných, môžu nevinní svolávať požehnanie na ľudstvo. Všetkadeže má korene idealizmus tých mníšok, čo ako anjeli charity spaľujú svoj život v nemocniciach a azyloch uprostred najhnusnejších nemocí a najhroznejších netvorov? Kde má korene idealizmus nespočetných kňazov a misionárov, ktorí žijú v prvom rade nie pre seba, lež pre iných? Čo dalo sily miliónom vydržať uprostred pekla bitúnkov, nasadiť životy a krv za vás? Čo prekáža teraz miliónom ťažký život preklínať ako bez smyslu, stať sa anarchistami, revolucionármi — čo iné ako kázeň o obete toho v bezhraničnej obetavej láske prebývajúceho Boha s nami?

Je známy obraz Rafaelov — *Disputa* —. Vyzerá to, ako by strhli záclony, ako by odsunuli pestré kulisy smyslového sveta, a stane sa viditeľným stred sveta, — Boh s nami v monštrancii na oltári, — o ktorej rozjímajú, ktorú veľbia a ktorej sa klaňajú múdri a skromní sveta, predmet obdivu aj pre nebol!

Vpravde ľudstvo má všetky príčiny veľbif Boha medzi nami večne novými chválospevmi. Najsilnejšie a najlepšie v súkromnom a verejnom živote ľudstva pochádza od tých, čo nachádzajú svoje najnádhernejšie inšpirácie, svoje najmocnejšie sily.

NAŠE NÁDEJE.

O zaťatých pästiach cisárových a o jasote chudáčika božieho.

Borba o pokoj v Stoi a v katolicizme.

Dr. Milan Chladný Hanoš.

Aj stoici sa borili o pokoj. O pokoj vo vlastnej duši aj o pokoj na celom svete. Ale zvlášť o ten náš vlastný-najvlastnejší pokoj, o pokoj vo vnútri, v duši.

A nie ani čudo, že sa oň stoici borili. Ani to ne čudo, že sa oň borili tak húževnate, tak mimoriadne dôsledne, tak ozaj až fanaticky, lebo veď ich celé filozofovanie bolo skoro výlučne usmernené len k praxi, k etike: no a v životnej praxi, v živote sa každý rozumnejší pozorovateľ hneď po niekoľkých krokoch stretne s bezvynímočne verným sprievodcom človeka, s túžbou, s nepokojom. Nie to okamihu, kedy by sme po niečom netúžili: keď nie po inom tak aspoň po tom, aby sme v tomto stave spokojnosti mohli zotrvať naravky. (Žiadosť iste tiež nie malá, keď vieme, že časom sa všetko tu na svete mení, nevyhnutne iste). A konečne, keď sme kritickejší, ani len zotrvanie v jednom stave si nevieme úprimne priať, lebo veď veľmi dobre vieme, že časom nás všetko unudí, všetko-všetko, i tie najvyberanejšie umelecké pôžitky, o nižších slastiach ani nehovoriac.

Nie teda čudo, hovorím, že sa praktickí filozofi-stoici až fanaticky krčovite držali toho životného frontového úseku, na ktorom sa vybojúva boj o ľudský vnútorný pokoj, o uspokojenie vnútorné, teda vlastne o blaženosť, o šťastie. Je to túžba taká stará ako ľud-

stvo samo. Človek má vo svojej vlastnej podstate strašnú vzpružinu, hrozné pero, ktoré mu nedá nikdy pokoja, nikdy, kým len žije. Ak starí hovorili o „nespokojnosti srdca ľudského, kým len nespočinie v Bohu“ (Augustín), ak zas novší hľadajú „okamih“, ktorému by bolo hodno zavolať: „Zotrvajže! Si taký krásny!“ (Goethe), ak ešte novší zisťujú v človeku „vlnu cnenia“ alebo sa zúfalo žalujú, že sú „odsúdení k večitej žízni“ (Smrek) a skladajú strašne drásajúce „symfonické básne o večnej túhe“ (V. Novák) — vždy vtedy nič iného nekonajú ako počúvať pozorne utajené vlnobitie najhlbšej ľudskej podstaty a dávať mu výraz nemohúcnyimi prostriedkami ľudského umenia.

Je to naozaj niečo hlbokého, nesmierne hlbokého v nás, tá naša túžba po vnútornom vyrovnaní, po pokoji a tak vlastne až po šťastnom stane života, po šťastí. (Nie div, že jedna z najmocnejších moderných filozofií práve tu priložila sochor a na tomto mieste dúfa, že nájde zahrabaný kameň múdrosti. Blondel). Keďže je to však v nás niečo mimoriadne hlbokého, tak teda, prirodzene, i prostriedok na ukojenie tejto hlbokoznej túžby musí mať svoj pôvod v hlbokčinách, musí ísť až k základom ľudského a všesvetového bytia. Preto si aj stoici mimo etiky veľmi narýchlo všímajú najprv „fyziku“, naším názvoslovím vyjadrené: filozofiu „prírody“ v širšom slova smysle, to jest filozofiu neživej prírody, filozofiu zvierat, filozofiu človeka, filozofiu o osude celého sveta, teda usilujú sa odpovedať najprv na všetky širšie (teda „metafyzické“) otázky o všetkých veciach na svete a vyúsťujú až do špekulácií o smysle celého sveta, celého kozmu, počítajúc do toho i človeka i bohov i najvyššieho Boha i neznámy Osud.

Ich postup — ako si vysvetliť všetky veci na tomto svete a ako na základe toho nájsť vnútorné uspokojenie, zastaviť náš večný nepokoj — je veľmi striezlivý, usiluje sa byť veľmi objektívny, „vedecký“ bez akýchkoľvek predsudkov, takže sa im aj naozaj podarilo zostaviť takú presvedčivú náuku, že najschopnejší vodcovský národ staroveku Rimanovia stali sa ako by až úradnými zástancami náuky stoickej. Ba aj cisári, zvlášť cisári druhého storočia, riadili sa touto náukou.

Cisár Marcus Annius Aurelius Antoninus Pius (predovšetkým na jeho diele „Myšlienky k sebe samému“* stavíme túto štúdiu), stoik na tróne, sa takto borí o svoj vnútorný pokoj, o šťastný stav svojho ľudského života:

Čo je to tá hmota, ktorú všade vidíš a všade na svete na ňu narážaš? Nemôžeme sa pýtať až do samého posledku, čo je to hmota. Je to čosi večného čo spolu s najvyšším „vedúcim rozumom“ od nekonečna jestvovala a jestvuje. Ako ju teraz poznáme, vykazuje štyri rozdielne prvky: zem a vodu, vzduch a oheň. Všetko, čo je hmotné, nám predstavuje kombináciu niektorých z týchto prvkov. Tieto kombinácie však nijako nie sú stále. „Všetko sa časom mení“, všetko oiaľ plynie: nové a nové veci vznikajú — z prvkov, na ktoré sa rozpadly veci predošlé.

Čo je človek? Človek je kus mäsa, kostí, krvi plus ešte priedušnice, potom dych, nestály-to prúd vzduchu a konečne rozum. Telo sa rozpadne na hmotné prvky, z ktorých bolo splepené, dych sa rozplynie a rozum sa vráti

* Marcus Aurelius, Myšlienky k sebe samému. Preložil Dr. Miloslav Okál, vydala Matica slovenská 1943. M. Aurelius žil od r. 121 po 180, panoval 161—180. „Myšlienky“ (lepšie azda „Hovory so sebou samým“) písal v posledných dvoch-troch rokoch pred smrťou. Sú rozdelené na dvanásť „kníh“. Prvá bola písaná na Slovensku, niekde v údolí Hrona.

do „plodivej sily celku“, do najvyššieho rozumu ktorého je len malým výronom. Človek ako taký, ako seabedomá, povedomím obdarená bytosť prestane jestvovať. Z jeho telesných prvkov vzniknú zas iné nové bytosti, vzduch bude prúdiť zas v iných pľúcach a plodivá sila celku bude vysielaf zas nové a nové svoje výrony do nových ľudských organizmov.

Tak sa zdá, že jestvujú aj „bohovia“ (imperátor nie si je toho, aspoň v teórii, celkom istý). Aj oni sú výronom všesvetového večného rozumu, ale majú tú veľkú výhodu, že sú nesmrteľní. Oni riadia svet — alebo ak oni nejestvujú, riadi svet Príroda sama, teda plnosť večnej hmoty, korunovaná večným Rozumom. Príroda so všetkými svojimi zákonitosťami tvorí Osud.

Pokračovanie.

DO VÝŠAV.

„Večnou láskou som ťa miloval.“

Svätý Altonz z Ligouri.

Kiež by nám bolo dopriane obsiahnuť lásku, ktorou horí voči nám Srdce Ježišovo. Tak nás miloval, že hoci by všetci ľudia, anjeli i svätí spojili svoje city k spoločnej láske, nedosiahli by ani tisícú časť z tej lásky, ktorou nás on zahrnuje. Láska Ježišova k nám nekonečne predstihuje našu sebalásku, on miloval bezpríkladne: „Hovorili o jeho smrti, ktorú hodlal podstúpiť v Jeruzaleme“. Keďže je Boh, miloval nás večnou láskou tak, že od večnosti nebolo okamihu, v ktorom by nebol na nás myslel, alebo každého z nás by nebol miloval: „*Večnou láskou som ťa miloval*“. Z lásky k nám stal sa človekom, vyvolil si život plný utrpenia a smrť križa; našu blaženosť kládol pred vlastnou slávou, pohodlím, pred vlastným životom, všetkým zvestujúc, aby ukázal svoju lásku k nám. Ci toto neznamená lásku rútiacu sa k smrti, ktorá zahanbuje na celú večnosť všetkých anjelov a nebešťanov?

Výklad svätého Jána Zlatoústeho.

Vidiš, aká mocná je pravda? Usilím židov vyplňujú sa proroctvá. Vyplnilo sa aj proroctvo: prišli vojaci a polámali kosti ostatným, avšak Kristovi nie. Predsa však, aby sa zavdali Židom, prebodli jeho bok kopijou a tak pohanili už mŕtve telo. O zločinný a svätokrádežný skutok! Avšak nerozčuľuj sa a nezavrhuju! Lebo bolo predpovedané: Uvidia, koho prebodli. No nielen to. Neveriacim bol tento skutok dôkazom, ako napr. Tomášovi a jemu podobným. Preto pramene netiekly nadarmo, lebo z oboch bola založená Cirkev.

Toto vedia začiatočníci, ktorí sa znovu zrodili skrze vodu, hoci sa narodili skrze telo a krv. Tu sa začínajú tajomstvá, aby si — ak pristúpiš k milostivej čiaši — tak pristupoval, ako keby si mal piť z onoho boku. Kto to videl, podal svedectvo a jeho svedectvo je pravdivé...

Splnilo sa proroctvo: Kostí mu nedolámu; hoci toto bolo povedané o židovskom baránkovi, predsa stalo sa náznakom pre pravdu a v tomto sa viac splnilo... Lebo čo sa zdalo najväčšou potupou, stalo sa cťou pre naše dobro.

Prel. J. P.

Mária druhá ale cennejšia ako Eva.

Svätý Bernard.

Stala sa všetkým všetko, učinila sa dlžnicou, láskou najhojnejšou múdrym i nemúdrym. Všetkým otvára lono milosrdenstva, aby z plnosti jej prijali všetci, zajatec vykúpenie, chorý uzdravenie, smutný potešenie, hriešnik odpustenie, spravodlivý milosť, anjel radosť, konečne Svätá Trojica slávu, Boží Syn ľudské telo, aby nik nebol, ktorý by sa neskrýl pred jej teplotou.

Ó, Adam, nepovedz viac „Žena, ktorú si mi dal, dala mi zo zakázaného stromu“, povedz skorej: „Žena, ktorú si mi dal, nakŕmila ma pokrmom požehnaným“.

Mária naša Matka...

Ó, podivné dielo Tvorcu, ó nesmierne potešenie hriešnika. Ó, Panna, ak Syn tvoj skrze teba sa stal našim bratom, či ty skrze neho nestala si sa našou matkou? (Anonymus: Tract. de conceptione BMV.)

Prel. Marián.

Dvoreníe muža zloby.

Zaiste aj teraz spojenci tmy sskupujú svojich prívržencov, roztrúsených po celom svete, organizujú ich, aby podľa svojich zámerov zachytili Cirkev Kristovu do siete, pripravujú takto pôdu pre všeobecné odpadlíctvo... Nech si vo svojej namyslenosti nepredstavujú, že pre svoju naivnosť sa ľahko dáme zlákať do pasce. Ani len zďaleka nás nezvedie oslepujúca dúha sľubov, do ktorých satan zaiste vstrekuje svoj jed. Neboj sa, až priveľmi je prefikaný, aby otvorene a bez okolkov požiadal o tvoju pomoc v boji proti Pravde. Pokúša — ako obyčajne — starými vнадídlami, Prislúbi ti sľobodu, potom rovnosť. Potom sa ti zalíška bohatstvom a obchodom. Ba bude sľubovať aj zrušenie daní a všeobecnú obnovu v doterajšom spôsobe života. Takto ľahšie zastrie plášť skutočnosti, ktorú ti v budúcnosti pripravuje. Vzbúr sa proti vláďarom a predstaveným! — a nám ti dáva príklad. Zalíška sa ti aj osvietenstvom, núka ti poznanie, vedu, filozofiu — rozšírenie tvojho duchovného obzoru. Posmieva sa minulosti a opovrhuje každou ustanovizňou, ktorá sa opiera o tradíciu. Našuskáva ti známe frázy, potom ťa počúva, chváli a povzbudzuje. Načim postúpiť vyššie, priateľu! Budeš ako Boh! Napokon sa s tebou pobaví, ba sa aj zasmee. Stáva sa tvojím dôverným priateľom. Chytí ťa za ruku, pevne ti sovrie prsty — potom ťa už viac nepustí.

Či sa my, kresťania, tak ľahko prihlásime do jeho služby?... Či môže byť priateľstvo medzi spravodlivosťou a krivdou? Či bolo dakedy svetlo spiate s temnosťou? Teda odíďte zpomedzi nich, odlúčte sa, aby vás nezarátali medzi pomáhačov bezbožníkov, aby ste nepripravili cestu mužovi hriechu — synovi zatratenia.

Kard. Newman — (Discussions and Arguments.)

Kristus — meditácia kresťana.

Prečo tak málo chápete evanjelium spásy? Ako je možno prižmuríť oči a zapchať uši pri počutí slov spásy? Kam sa podela vaša viera? A v srdci ani len slabá túžba po nebeskej sláve! Keby som mal odpovedať jedným slovom, opovážil by som sa vám vyčítať nedbalosť v rozjímaní! Nemôže vás zachytiť učenie, o ktorom ste predtým nerozmýšľali.

Rozmýšľať o Kristovi — ako? Jednoducho nepre-

stajne myslieť na neho, mať pred duševnými očami jeho skutky a trápenia. Načím si to zaštepí hlboko do duše — on je ten o ktorom je dôstojno rozjímať, ktorému sa môžeme klaňať, s ktorým sa smieme shovárať len čo sa prebudíme a sotvať pri ňom neskoro do noci. Či jeme alebo pijeme, či sme doma alebo v cudzine, či pracujeme, prechádzame sa alebo odpočívame, aj keď sme sami alebo v spoločnosti — to sa nazýva rozmýšľanie. Len v tejto škole naše srdcia sa naladia do žiaduceho tónu. Chvastáme sa kamenným srdcom, tvrdým, sfa betónové autostrády, preto Kristov život na nás vôbec nepôsobí. Bez jemného, citlivého, ba zvučne bijúceho srdca sotva sa dožijeme spásy. Načím ho prerobíť, ba preorať, ako pole, prekopať, zavodniť a obrobiť, zošľachtíť, kým z neho nespravíme záhradu. Hej, podobne záhradám Raja, prijateľne nášmu Bohu, záhrady, v ktorých náš Boh a Pán sa môže prechádzať, ba v ktorých smelo môže prebývať. Teda naše srdcia budú preplnené vonnými a užitočnými bylinami, nebeskými kvetinami — bez ostňov a tŕni. Pole neorané, suché a neužitočné sa pomaly zavodní potôčkami živej vody. Podobná premena sa má odohrať v našich srdciach, ak chceme dôjsť záchranu. Slovom, treba nám získať, čo nám od prírody chýba: vieru a lásku.

Či sa to dá uskutočniť (odhliadnuc od pomoci milosti) bez úprimného a praktického meditovania cez celý deň?

Svätý Peter dobre vystihuje moju myšlienku, keď vraví o Kristovi: „Ktorého, hoci nevidíte, milujete; v ktorého i teraz, hoci ho nevidíte, veríte, a ako veriaci budete plesať radosťou nevysloviteľnou a oslávenou.“ (1 Peter 1, 8).

Kard. Newman.

LITERATÚRA.

OTO KARRER: *Duša ženy* Ideály a problémy ženského sveta. Preložil P. Vojtech Bošanský, SVD. Vyšlo nákladom Misijného domu v Nitre 1946. Str. 261; broš. 45 Kčs. Karrer nie je u nás neznámy. V našej edícii vydali sme preklad jeho knihy: *O slobode kresťana v katolíckej Cirkvi*. Aj touto knihou katolíckeho Slovenska, najmä naše ženy, dostávajú vzácny dar! Čo je duša ženy? Nemalým tajomstvom, ktoré načím poznať. Táto knižočka dá vám uspokojujúcu odpoveď.

-er.

VÁCLAV ČERNÝ: *Zpěv duše*. Kritická štúdie. Nakl. Václav Peter, Praha 1946. Str. 52, broš. 24 Kčs.

ELISABETH BARRETT BROWNINGOVA : **Portugalské senety**. Nakl. Václav Peter, Praha 1946. Str. 48, broš. 33 Kčs.

Dr. R. W. HYNEK : „**Muž bolestí. Mysterium Golgothae tremendum, I. sväzok. Revoluční ráz dob Kristových**“. Praha 1946. Naklad. Francl, str. 230, cena 240 Kčs.

S úžasnou dôkladnosťou a s celkom mimoriadnou osobnou originálnou invenciou pôsobivo líči autor justičný prípad Kristov práve v dobe, ktorá blčala odbojnou náladou a málo chýbalo že nevypukla revolúcia proti Rimanom; Barabáš nebol typický kriminálny zbojník a vrah, nebol franc-tireur v pejoratívnom slova smysle, ale akýsi partizán bono sensu. Jednu vecnú poznámku však referent nemôže zamlčať. Autor opisuje pomoc Simona Cyrenského tak, ako by nebol býval Kristus vlastne ani svoj kríž niesol. Ale hoci by bolo toto nesenie aké krátke alebo tá úľava až priveľká, to stačilo, aby pravé rameno Pána bolo v mäkkých častiach tela rozdrvené až na kosť. Táto strašlivá rana je doložená nielen mnohými mystickými zjavmi vizionárskymi, ale aj materiálne, najmä rúchom Pána na spôsob dalmatiky, ktoré je uschované v meste Argenteuil vo Francúzsku a ktoré na tom mieste ukazuje priamo strašné parenchymatózne krvacanie. Pripomienka na príslušné videnie sv. Bernarda, ktorá bola v Mníchove v kostole theatinov, je s celým týmto kostolom bombou úplne zničená.

Prof. Dr. J. F. Babor.

Th. Dr. JOZEF BÚDA: **Pán s nami**. Vydal kláštor dominikánov v Trenčine 1946. Str. 134, broš. 90 Kčs. Vysokoškólská mládež bratislavská má šťastie počúvať kázne p. prof. Búdu, v ktorých načiera do studníc Zjavenia, aby dnešnému človeku jeho rečou vyjadril stálu časovosť náuky Kristovej. Tieto kázne v knižnej forme dostáva dnes širšia katolícka pospolitosť. Zjavené pravdy svätého Pisma — to sú tie zlaté zrnka, žulové základy, na ktorých autor rozbieja falošné predsudky proti Kristu a Cirkvi a stavia skutočné šťastie dnešného človeka. Každá stránka tejto knihy vyjadruje kus prežitého života univerzitného profesora a starostlivého pastiera duší. Naším čitateľom ju odporúčame na rozjímanie. —er.

SPISKY svätého Františka z Assisi. Vydal samovzdel. krúžok frant. bohoslovcov v Ziline 1946. Str. 101. Nový prínos zo stredovekej františkánskej duchovosti do našej náboženskej spisby. Prostá jednoduchosť, ktorú prezrádza každý riadok, svedčí iba o tom, že Boh má všelijaké prostriedky, ktorými vedie duše k sebe. —er.